Posamezna številka 1 Din. Poštnina v gotovini.
Štev. 243. V Ljubljani, v petek 16. novembra 1923. Leto I.

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvzemši ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10·—, po pošti Din 12·—, inozemstvo Din 22·—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana".
Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Vae victis!

Kaj smo bili Slovenci in Hrvati po vojni? Prav ničesar druzega, kakor premagan narod, ki se je po poročilih naših lastnih listov z nekaterimi izjemami zelo požrtvovalno boril proti vsemu kar ni bilo avstrijsko ali nemško... Toda Srbi se niso ozirali ne na to, ne na ono, ponudili so nam poleg sebe enakovredno mesto, iste pravice in iste dolžnosti, kakor so jih imeli sami. Tedaj smo sprejeli z veseljem enotno državo vsi, tako Slovenci, kakor tudi Hrvati. Obljubili smo, da bomo delali vsi za enega, eden za vse, da bomo z medsebojnim sodelovanjem skušali dvigniti našo državo kulturno in gospodarsko, in jo pripravili za težavno nalogo, ki jo še čaka...

Pred osvobojenjem so imeli Hrvati svoj sabor, ki pa jim ni mogel pomagati, da bi tudi v najprimitivnejših zadevah odločevali zavedni Hrvatje. Slovenci smo imeli svoj deželni zbor, ki pa je bil po zaslugi klerikalcev le ekspozitura c. kr. deželnega predsednika. Kar je ukazal Dunaj ali Pešta so storili Hrvatje in Slovenci in niti sanjalo se jim ni, da bi tako ne bilo prav.

Danes imamo svobodno, nacijonalno državo, demokratsko ustavo, lastno zakonodajo, široko samoupravo. Dasiravno so prenašali Srbi med vojno ogromna bremena in žrtve, smo postali vendar popolnoma enakopravni ž njimi. Vsi imamo iste pravice in iste dolžnosti. Vsi odločujemo z enako veljavnim glasom. Vsi smo eno in po splošno veljavnem načelu: kolikor glav, toliko misli, odločuje tudi pri nas večina, kakor povsod, kjer obstoja najprimitivnejši pojav urejene družabnosti.

Vae victis! — kriči »Slovenec«. Mi delamo in delamo, toda samo za Srbe! Mi se mučimo, gradimo, toda samo za Srbe! Gorje nam, ker so nas Srbi premagali! Izpili nam bodo kri in potem — nas ne bo več! Če bi ne bilo »Slovenca«, seveda, toda on se bo potegnil za naše pravice! On, »Slovenec«, bo preprečil, da nas ne uničijo!?

V Avstriji ni »Slovenec« nikoli pisal »Vae victis«! Kar je tam ukrenila nemška vlada, je bilo vse pravilno. Sedaj, ko čuti »Slovenec«, da ima mnogo svobodnejše roke — in jezik — pa mu ni nič več prav, kar ne pride iz Katoliške tiskarne ali iz Vatikana.

Srbi niso nikdar izrabili svojega položaja, da bi nadvladali Slovencem in Hrvatom. Vsak je v svoji sobi svoj gospod, v skupnem poslopju pa vsi skupaj, po tem načelu se je vedno ravnal Beograd, toda »Slovencu«, tudi to ni prav. On hoče sam odločevati tudi v vseh drugih vprašanjih, pa naj si bodo še tako eminentno skupnodržavne interesne sfere.

Brez dvoma je, da se Srbi ne bodo podvrgli manjšini. Izjavili pa so že spočetka, da smo vsi enakopravni člani ujedinjene domovine. Ravno toliko Slovencev, ravno toliko Hrvatov voli po enega poslanca v narodno skupščino, kolikor Srbov! (V Avstriji in na Madžarskem pa ni bilo tako!!) Kolikor glasov imajo Slovenci, toliko odločevanja smejo zahtevati, pa nič več! Drugače bi bilo to majorizacija večine po manjšini. V vsem, kar gre preko dovolj široke samouprave, odločuje ves narod potom narodne skupščine. Čim več bo takih, ki bodo delovali za okrepitev in napredek države, ne pa za njeno razkosanje in uničenje, kakor to delajo slovenski in hrvatski separatisti, tem več umevanja in pritrjevanja bodo našli pri svojih srbskih bratih, tem več bodo dosegli tudi za svoje interese. Posrbljenje« je »Slovenčevo« geslo, s katerim slepi neuko ljudstvo. Srbi sami so zvedeli za to svojo namero šele iz pisanja — »Slovenca«!

Če bodo naši hiperslovenski separatisti glodali še dolgo na avstrijsko-habsburški dedščini, oziroma če bo naše ljudstvo še nadalje zapiralo oči pred dejstvi, se zna v resnici zgoditi, da bo prevarani slovenski narod klical zopet pod tujčevo peto po pomoči in tedaj ne bo čudno, ako bo Beograd odgovarjal na obupne pozdrave: Morituri te salutant! z vzklikom »Vae victis!...

AMERIŠKI PRORAČUN.

Washington, 15. nov. (M) Proračun za proračunsko leto 1924, ki prične 1. julija 1924, izkazuje 1.680,000.000 dolarjev. Proračun je za približno 20 milijonov dolarjev nižji, kakor oni, ki ga je marca 1923 sestavila Hardingova vlada.

Razmejitev z Romunijo.

Beograd, 15. nov. (B) Rumunski polkovnik in član rumunske delegacije v komisiji za razmejitev, g. Trajanescu in rumunski poslanik na našem dvoru g. Emandi, sta posetila danes dopoldne ministra zunanjih del g. dr. Ninčića in ostala z njim v daljšem razgovoru. — Razgovori so se nanašali na podpis protokola o razmejitvi med našo in romunsko državo.

Beograd, 15. nov. (B) Povodom zadnje razmejitve z Romunijo trde opozicionalni krogi, da smo mi s to razmejitvijo zgubili. Zlasti Nemci so ogorčeni. Vladni krogi pa mislijo drugače. — Oni trde, da smo mi od Romunije dobili ozemlje v ravno takem obsegu, kakor smo ga odstopili. Z razmejitvijo smo pridobili 7000 Srbov, ki so bili do sedaj pod Romunijo. Opozicija še nadalje stoji na stališču, da smo mi s to razmejitvijo izgubili, vsled česar bo nedvomno o tem še govora v parlamentu.

Beograd, 15. nov. (Z) Po vesteh iz Novega Sada se bo vršilo na inicijativo poslancev nemške stranke dne 17. t. m. v Žombolji protestno zborovanje zoper izročitev tega mesta Romuniji.

ROMUNSKI LIST V BEOGRADU?

Beograd, 15. nov. (Z) Neka skupina romunskih kapitalistov namerava izdajati v Beogradu list velikega stila. Ta skupina pripada stranki Bratianu, ki se nahaja na vladi. Ona namerava, da v Beogradu kak list kupi, ali pa da začne izdajati novega, ne glede na ceno. — Smer lista bi bila dvojna; ožja in širša: ožja bi bila stalno obveščanje o Romuniji v čimboljši luči, širša pa bi se tikala zunanje in notranje politike. V notranji smeri bi se branil sistem monarhistične oblike vladavine na Balkanu in bi se napadali komunisti. V zunanji politiki bi se propagirala ideja zveze balkanskih držav, Romunije, Jugoslavije, Grčije in Bolgarije. Ta zvaza bi imela nalogo braniti se pred sovražnikom.

Pravilno stališče.

Beograd, 15. nov. »*Samouprava*« prinaša o srbskem značaju Makedonije in Bosne sledeče: Nimamo potrebe, da vodimo kake razgovore z blokaši v tem pogledu. To vprašanje smo rešili pred poklicanim mednarodnim forumom, čegar odločba je bila sprejeta v pogodbeno mednarodno pravo in nikako govoričenje zlobnih jezikov ne more tega spremeniti. Omenjene oblasti sta sprejeti v teritorijalni sestav naše nove države, a njuni prebivalci so z državno ustavo izenačeni v pravicah z ostalimi državljani. V plemenskem in verskem pogledu imajo pravico biti, kar hočejo. V tem pogledu se ne bodo vršila nikaka nasilja nad njimi od nikake strani. Četudi smo se mi Srbi dvakrat vojevali in Makedonijo dobili po mednarodnem priznanju in četudi smo se borili za Bosno in za ostale oblasti, ki so po mirovni pogodbi prišle v sestav naše nove države, ne zahtevamo danes teh oblasti izključno za Srbijo. *Srbija danes kot političen organizem ne obstoja, temveč obstoja le kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev,* omenjene oblasti pa so prišle v njen sestav po mednarodnih pogodbah, katerih ne more uničiti govoričenje blokaških listov. Potemtakem je vsako vprašanje o plemenski prepotenci teh oblasti brezpredmetno.

Narodna skupščina.

Beograd, 15. nov. (B) Predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović je posetil danes dopoldne ministrskega predsednika g. Pašića v njegovem stanovanju. Razgovarjala sta se o notranji politični situaciji v zvezi z nadaljevanjem dela v skupščini. Delo v parlamentu prične dne 24. t. m.

Solunska cona.

Beograd, 15. nov. (Z) Ker so vse konvencije podpisane in je pogodba o naši slobodni coni v Solunu stopila v veljavo, se bo začelo z urejanjem luke. Začelo se bo z gradnjo skladišč za blago in za pisarniško osobje, kakor tudi za vse potrebne prostore. Preko solunske luke se bo gibal naš izvoz, posebno oni iz južne Srbije.

Reorganizacija prometne službe.

Beograd, 15. novembra. (Z) Minister za promet g. Velizar Janković je podpisal naredbo o organizaciji železniške službe, ki se bo danes objavila. Za vsa trčenja in nesrečne slučaje bo odgovorna direkcija, odnosno direktor železnice in njegov pomočnik. Na podlagi tega akta so preklicane naredbe načelnikom prometnega, eksekutivnega in strojnega odelenja, da v roku petih dni izvršijo popolno reorganizacijo prometne službe, da izvrše vse potrebne izpremembe, da bi vsaj glavne proge bile v rokah sposobnih in izkušenih železničarjev.

SEDEŽ »OCEANIJE« V BEOGRADU.

Beograd, 15. nov. (Z) Na podlagi odobrenja ministra trgovine in industrije in sklepa glavne skupščine akcijonarjev, bo brodarsko akcijsko društvo »Oceanija« preneslo svoj društveni sedež iz Trsta v Beograd ter je že protokolirano v beograjskem trgovinskem sodišču. Parobrodi društva obsegajo nad 30.000 ton, vpisani pa so po dalmatinskih lukah. Ladje so bile rekvirirane skoro tri leta od italijanske vlade, kar je povzročilo veliko škodo društvu.

Trgovinska pogajanja z Madžarsko.

Beograd, 15. nov. (B) Naš poslanik v Budimpešti g. Tihomir Popović je dobil od vlade instrukcije o priliki razgovorov z madžarsko vlado v vprašanju sklepanja trgovinske pogodbe in drugih klavzul, ki izvirajo iz te pogodbe. Pogajanja se bodo pričela takoj, ko se odnošaji Madžarske napram članom Male antante znatno izboljšajo in uravnovesijo.

Priprave za trgovinsko pogodbo z Albanijo.

Beograd, 15. novembra. (B) V najkrajšem času se pričnejo razgovori med našo državo in Albanijo, ki merijo na to, da se sklene trgovinska pogodba med obema državama. Razgovori se bodo pričeli po vsej priliki takoj, ko bodo med nami, Avstrijo in Madžarsko sklenjene trgovinske pogodbe. Najpotrebnejši materijal in podatki se že zbirajo, tako da bi se razgovori mogli izvršiti v čim krajšem času.

Položaj na Grškem.

Atene, 15. novembra. (B) Preki sod je razglasil danes rano zjutraj razsodbo, s katero sta obsojena na smrt generala Gargalides in Leonardopulos, ter polkovnika Avraibios in Nikolareas, na težko ječo pa polkovnika Papatimas in Mavaras. Oproščenih je bilo 31 oseb.

Beograd, 15. nov. (Z) Po vesteh iz Aten je tja dospel Mihalokopulos, šef reparacijske komisije ter izjavil predstavnikom tiska, da je Venizelos za monarhistično obliko države. Ker je Mihalokopulos znan kot pravi šef Venizelistov, se misli, da je general Otonaios istega mišljenja.

Mussolini o mednarodnem položaju.

Rim, 15. nov. (T) Na jutrišnji seji senata se bo razpravljalo o interpelaciji Artona in Mazziottija o zadržanju vlade napram sedanji mednarodni situaciji. Ob tej priliki bo podal min. predsednik Mussolini važne zunanjepolitične izjave. Mussolini bo govoril tudi v eni prvih sej parlamenta o mednarodnem položaju in o italijanski zunanji politiki. V parlamentu bo podal tudi finančni minister De Stefani obsežne izjave o finančni politiki Italije.

REKA — RIM.

Reka, 15. nov. (Z) S 4. t. m. je vzpostavljena brezžična služba med Reko in Rimom. Tarifne pristojbine so kakor v italijanskem notranjem prometu.

Belgijsko delavstvo proti komunizmu.

Bruselj, 15. novembra. (Havas.) Na zborovanju tukajšnje organizacije delavske stranke je bil odklonjen predlog, da se ustvari enotna fronta. Vandervelde je izjavil, da je nemogoče skupno delovati z ljudmi iz Moskve, ki trpinčijo svoje socijalistične tovariše.

»PROHIBICIJA« NA NORVEŠKEM.

Kristanija, 15. novembra. (M) Mestni svet je izdal naredbo, s katero se omejuje točenje alkohola. Licence za točenje alkohola so bile občutno reducirane, obenem je bila vzeta mnogim restavracijam, penzijonatom itd. pravica točenja vina.

Zmede v Nemčiji.

Konferenca v Berlinu.

Pariz, 15. novembra. (D) Kakor poročajo iz Berlina, se je tam vršila včeraj konferenca med zastopniki državne vlade, posameznih deželnih vlad in med zastopniki zasedenega ozemlja. Zastopniki državne vlade so izjavili, da je vladi nemogoče še nadalje podpirati brezposelne v Porenju in Poruhrju. Zastopniki posameznih deželnih vlad so se strinjali s to izjavo, dočim so zahtevali zastopniki zasedenega ozemlja, naj vlada najde način in možnost še nadaljnega podpiranja. Konferenca se bo nadaljevala prihodnji teden.

Berlin, 15. novembra. (M) Brezposelnost se v Nemčiji razširja v zelo nevarnem obsegu. Po najnovejši statistiki nemškega statističnega urada dosega število brezposelnih eno tretjino celokupnega nemškega prebivalstva. Toda številna podjetja še vedno skrčujejo obrate, mnoga pa jih popolnoma ustavljajo. Vlada je v velikih skrbeh, ker ji primanjkuje sredstev za podpiranje brezposelnih.

Pariz, 15. novembra. (B) Berlinski dopisnik lista »Petit Parisien« javlja, da bo nemška vlada v kratkem objavila, da smatra versaillsko pogodbo za uničeno, ker sta jo Francija in Belgija kršili(!?)

Rentna marka.

Berlin, 15. nov. (W) Kurz rentne marke je določen na 600 milijard papirnate marke.

Berlin, 15. novembra. (M) Imejitelj izvršilne oblasti v Nemčiji je izdal naredbo, katera opravičuje dežele, province in občine, da izdajo zasilni denar s stalno vrednostjo v svrho nakupa življenskih potrebščin. Višino tega denarja dovoli nemško državno ministrstvo, v kolikor se pripozna, da je denar zadostno krit.

Finančne odredbe v Poruhrju.

Pariz, 15. nov. Kakor doznava »Petit Parisien«, so imeli včeraj razgovore ministrski predsednik Poincare, finančni minister Delasterye in vojni minister Margynot ter ravnatelj »Credit National« Schweissgouth. Predmet tega razgovora so tvorile finančne odredbe v Poruhrju, zlasti ustvaritev porenske valute.

Tiskarska stavka.

Berlin, 15. novembra. (T) Tiskarska stavka še ni končana. Izhaja edinole »Vorwärts«. Na podlagi izjemne odredbe so prepovedane vse stavke, toda vlada je z ozirom na tiskarsko stavko brez moči.

Krupp izpuščen.

Pariz, 15. nov. (D) Okupacijske oblasti so izpustile na svobodo Krupps in njegove ravnatelje, katerim je dovoljeno nadaljno opravljanje njihovih poslov.

Anglija in »kronprinc«.

Pariz, 15. novembra. »*Chicago Tribune« poroča:* Angleška vlada je obvestila svojega pariškega veleposlanika, da se Velika Britanija ne bo udeležila nikakih odredb proti bivšemu nemškemu kronprincu in da tudi ne bi protestirala proti eventuelnemu povratku bivšega cesarja. Angleška vlada je mnenja, da zavezniki nimajo na razpolago nikakih učinkovitih prisilnih sredstev in da bi tudi zasedla Hamburga in Frankfurta ne izsilila izgona bivšega kronprinca. Italijanski ministrski predsednik Mussolini se s svoje strani ne namerava udeležiti vojaške in mornariške demonstracije. Belgija se na podlagi ameriškega komunikeja drži reservirano. Bruseljski kabinet je naznanil, da ne razpolaga z nikakimi četami za nove zasedbe.

Oels, 15. nov. (T) Bivši kronprinc je izjavil nekaterim novinarjem, da se čuti srečnega, ker se je mogel vrniti v domovino. Kronprinc je zagotavljal, da hoče v krogu svoje družine delovati za boljšo bodočnost Nemčije.

Položaj v Monakovem

Monakovo, 15. nov. (T) Danes so se pričela na univerzi zopet redna predavanja. Rektor je izdal na visokošolce razglas, v katerem jih opozarja, da se morajo pokoriti organom državne brambe, ki imajo pravico, da se v slučaju provokacij brez nadaljnega poslužijo orožja.

Monakovo, 15. nov. (T) Državna oblast odločno demantira vesti, da je preki sod že obsodil Hitlerja in da je bila obsodba že izvršena. Druge vesti vedo povedati, da je Hitler zopet pobegnil. Nihče ne ve, kje je Hitler zaprt in kdaj pride pred sodišče.

Francoski parlament.

Pariz, 15. nov. (D) Zasedanje parlamenta je otvoril zbornični predsednik, ki je prebral 45 interpelacij glede zunanje in notranje politike. Vlada namerava odgovoriti na interpelacije prihodnji petek.

Gospodarska kriza v Rusiji.

Helsingfors, 15. novembra. (M) V Rusiji je nastala velika kriza, ki jo občuti predvsem notranja trgovina. V času od maja do septembra je nazadoval obrat največjih sovjetskih trustov in drugih državnih trgovinskih in industrijskih podjetij za več kakor dve tretjini. V septembru je nazadovala prodaja v teh podjetjih v primeri z avgustom za preko celih 90 odstotkov.

Volilni boj v Bolgarski

Sofija, 15. novembra. (B) Bolgarski komunisti so sklenili, da bodo vsi glasovali za zemljoradniško listo povsod tam, kjer bodo postavljene, v krajih pa, kjer ne bo zemljoradniških list, bodo glasovali komunisti za upravo delavcev in seljakov, zlasti v Stari Zagori in Plevni. V Sofiji in njeni okolici bodo komunisti glasovali za zemljoradniško listo, ako bo vlada dovolila, da se taka lista postavi v prestolici.

Beograd, 15. novembra. (Z) Makedonski komitet je umaknil svoje čete od naših mej in jih koncentriral na črti Caribrod-Petrić. V tem delu oborožujejo Makedonci prebivalstvo. Doznava se, da je bolgarska vlada, ki je imela razgovore s člani komiteta, sklenila, da se napotijo vsi člani komiteta v razne kraje Bolgarske v svrho volilne agitacije v korist današnje vlade. Te dni se je vršil v Dženuaje zbor kandidatov vladne stranke. Ker je bilo navzoče zelo majhno število, so člani makedonskega komiteta iz okoliških krajev prignali s terorom ljudstvo na zbor.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 15 novembra. Izboljšanje vremena, med padanjem oblakov se bo mogoče tupatam vlil dež.

Odmevi oprostitve morilca Nikolova.

Praga, 15. novembra. Razsodba sodišča, s katero je bil morilec Daskalova oproščen, je napravila najnepovoljnejši utis na večji del češkoslovaškega tiska, in to tembolj, ker je ta razsodba bila popolnoma nepričakovana. Še pred razpravo so listi »Česko Slovo«, organ dr. Beneša, »Venkov«, organ ministrskega predsednika Švehle, »Tribuna«, organ industrijalcev v svojih člankih ostro obsojali politiko terorja, ki so ga makedonstvujušči prenesli na češkoslovaško ozemlje. Ta krivična razsodba se pripisuje dejstvu, da so v poroti večino tvorile ženske.

Beograd, 15. nov (Z) Povodom oprostilne sodbe Atanasija Nikolova, morilca Daskalova, pravi današnja »*Pravda*«, da je morala vest, da je morilec Daskalova pred sodiščem češkoslovaške republike oproščen, dirniti vsakega izmed nas, posebno ker je ta proces v stvari izpadel kakor neka tribuna, s katere se obsoja naša država radi terorja v Makedoniji. Češki porotniki so mogli imeti vtis kakršnega so hoteli, toda ne bi bili smeli pozabiti dveh dejstev: 1. da morilec Nikolov, ki je ravnal namenoma, ne bi bil mogel oditi brez vsake kazni, 2. da bo ves svet po tej sodbi prišel do prepričanja, da se v Pragi smejo ubijati politični emigranti, ne da bi bili za to kaznovani. Da li so češki porotniki mislili nato, kakšno reputacijo bo mogla sedaj Praga imeti.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Osma žena«. Red A.
Opera: »Aida«. Red F.
Kino Matica: »Boris Godunov«.
Kino Tivoli: »Pustolovka iz Monte Carla«. — III. del.
Kino Ideal: »Yvonne Delorme«.
Kino Ljublj. dvor: »Lya Mara in Alfons Sryland«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: lekarna Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor pri glavnem kolodvoru.

Težave poljske republike.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Varšava, 13. nov.

V zadnjem času se zopet pojavljajo vznemirljive vesti in zdi se, da se poljska država vnovič maje v svojih temeljih.

Ko se je vzpostavila Poljska, je marsikdo mislil, da bo postala močna država, kakor je bila pred štirimi stoletji. Celo Francija se je nadejala, da bo našla v Poljski močnega in zanesljivega zaveznika mesto Rusije.

Toda nadeje se niso uresničile in že l. 1920 je stalo Francijo mnogo truda, da je rešila novo državo pogina.

Poljska je v svetovni vojni mnogo trpela. Najhujši in najglavnejši boji vzhodne fronte so se odigrali na njenem ozemlju. Poleg tega ima Poljska naravnih mej, kar je bilo zanjo usodepolno v prejšnjih časih. Sedanji poljski narod je bil dolgo časa razdeljen na tri dele, od katerih je živel vsak pod vplivom tuje kulture ter se je vsak razvijal na različen način.

Povojne razmere so težavne za vse države. Zato se niti ne moremo čuditi, če Poljaki teh težav niso mogli premagati. Toda ne samo, da jih niso premagali, temveč so jih celo sami povečali.

Poljska je igrala svoj čas zelo veliko vlogo v Evropi, kajti tedaj je bila velika država, medtem ko so bile ostale države razdeljene na majhne kosce. Sedaj pa so razmere povsem drugačne. Poljska ne more postati s svojimi 25. milijoni prebivalcev velesila. Ko so Poljaki s Francosko pomočjo potolkli boljševiško rdečo armado, so postali zelo ponosni in so celo sanjali o pohodu na Moskvo.

Poljaki so izrabili ugodno priliko in so pridobili velik kaos ozemlja na vzhodu. To ozemlje je naseljeno povečini z Rusi, česar pa Poljaki ne vpoštevajo. V Varšavi so novi pravoslavni poljski podaniki zaman prosili za svojo cerkev, dasi jo imajo številčno mnogo slabejši protestanti. Še več, poljska vlada se je celo odločila, da bo dala porušiti velikansko prestolico v Varšavi, ker baje spominja na rusko sužnjost.

Ta politika maščevanja in zatiranja je poostrila prepire v državi in zedinila v opozicije vse nepoljske narodnosti — Velikoruke, Ukrajince in Žide.

Pa niti med Poljaki samimi ni prave sloge, strankarstvo je napeto do skrajnosti in brez vsake koristi se menjajo številni ministri in poveljniki.

Življenje je postalo na Poljskem zelo težavno, kajti poljska industrija je delala zadnjega pol stoletja za ruski trg. Zato je vplivala ločitev od Rusije na poljsko industrijo zelo neugodno.

V gospodarskem oziru je za Poljsko tudi usodepolna nadvlada židovskega kapitala, industrije in obrta. Razumljivo je, da hočejo Poljaki podpirati svoje rojake in da smatrajo Žide za tujce, dasiravno prebivajo na Poljskem že pol stoletja. Odtod izvira boj med dvemi plemeni, ki je povzročil bojkot židovskih trgovin. Toda Poljaki morajo računati z nekaj milijoni Židov in si za enkrat ne morejo pomagati brez njihovega kapitala. Desničarska struja pa propagira skrajni nacijonalizem in šovinizem, kar grozi, da bo popolnoma omajalo novo državo.

Kaj bo s Poljsko? Razredni boj se poostruje, gospodarski položaj celokupnosti in posameznikov je vsak dan slabši, ker poljska marka silno nazaduje. S tem položajem se skušajo okoristiti komunisti, katere podpirajo njihovi moskovski tovariši. Sovjetski vladi ne pomeni Poljska samo deželo za nove komunistične poizkuse, temveč je to zanjo tudi pot v Nemčijo. Kolikor bolj se položaj v Nemčiji poostruje, toliko bolj si prizadevajo moskovski komunisti, da dobijo tesnejše stike z berlinskimi tovariši. V Moskvi že sanjarijo nekateri komunisti o sovjetski republiki od Rena do Velikega oceana. Poljska pa stoji v kleščah, ki se sedaj zapirajo.

Edina rešitev za njo je v tesnem ujedinjenju s Slovanstvom, eventuelno v veliki prihodnji slovanski federaciji. Vprašanje je le, če ima poljski narod za ta cilj dovolj pojma in če so njegove želje tudi zadosti trdno usmerjene v tej smeri. *—ski.*

(Glede razmerja med Poljsko in sovjetsko Rusijo je treba vedeti, da je namestnik poljskega zunanjega ministra g. Seyda sklenil pred dobrim tednom neke vrste trgovinsko pogodbo s sovjetskim zastopnikom Koppom. Poljska je pripravljena dovoliti Rusiji svobodni tranzit v Nemčijo s pogojem, da ostane ta zadeva izključno gospodarskega značaja. Poljsko uradno poročilo zatrjuje, da je sklenila Poljska to pogodbo le zato, da zavaruje svoje mirovno stališče napram sovjetski Rusiji. Baje namerava poljska vlada v kratkem priznati moskovsko vlado. Uredn.)

Po enem letu fašistovske vlade.

(Od našega stalnega tržaškega dopisnika.)

r. *Trst*, 15. novembra.

Kakor smo lani ob fašistovski revoluciji pričakovali, tako se je tudi zgodilo. Prenehalo je deloma fašistovsko nasilje s samokresi, bombami in gorjačami in se umaknilo preganjaju in teptanju naših narodnostnih pravic zakonitim potem. Preje so nam zakoni nekaj dopuščali, kar pa so preprečevali fašisti, sedaj pa nam zabranjujejo zakoni vse, kar ni v skladu z italijanskim hipernacijonalizmom in njegovimi težnjami po čimprejšnji asimilaciji drugorodnih državljanov z italijanskim narodom.

Tekom tega leta smo doživljali udarec za udarcem. Vsak je bil hujši od prejšnjega in je zadajal našim manjšinskim pravicam smrtnonosne rane. Ukinjenje avtonomije Julijske krajine, upravna razdelitev naših dežel, odprava našega jezika in sodišč in drugih javnih uradov in nebroj drugih izrodkov tega hipernacijonalizma, so krvava poglavja v zgodovini nesrečne domovine.

Toda kljub temu, da je to hudo, ni bilo še najhujše. V svoji mržnji do vsega, kar ni italijansko, je izdala fašistovska vlada naredbo glede odprave drugorodnih ljudskih šol, ki jasno priča o raznarodovalnih namenih drugorodnih italijanskih državljanov. Ne samo, da je ta naredba največja kršitev manjšinskih pravic, ona pomeni tudi udarec stremljenju po izobrazbi najširših plasti naroda. Tega ne bi mogel spraviti v sklad z dvatisočletno kulturo niti oni italijanski profesor, ki se je resno bavil z mislijo naselitve primorskih Jugoslovenov v pokrajinah južne Kalabrije.

Naši otroci naj se torej učijo v italijanskem učnem jeziku. In sicer imajo učitelji navodilo, da se morajo predvsem baviti s konverzacijo. Spraviti to v sklad s pedagoškimi načeli, prepuščamo Gentiliju. Nas samo boli, ker vemo, da pri tem trpi pouk v najpotrebnejših predmetih in da bodo naši otroci zaostali v izobrazbi. Toda za vse to se ne zmenijo naši gospodarji in jim je najbrže celo po godu, kajti z neizobraženim narodom je lažje samovoljno postopati nego z narodom, ki stoji na visoki kulturni stopnji.

Protesti naših mater, protesti očetov, ki so edini poklicani določati vzgojo svojih otrok, so naleteli na gluha ušesa. Pričajo pa nam o globoki zavesti našega ljudstva o pomenu šolstva in so obenem dokaz, da ne bodo ta nasilja rodila onih plodov, ki jih pričakujejo naši gospodarji. Pomanjkljivo šolsko vzgojo bo pač treba nadomestiti z domačo in da se bo to tudi v resnici dogajalo, nam priča zavest našega ljudstva o velikem pomenu izobrazbe.

Tudi na gospodarskem polju nismo bili tekom tega leta deležni mnogo sadov. Mussolini je sicer nekoliko zboljšal državne finace in spravil v upravo disciplino in red, kajti vsakdo se boji za svoj košček kruha, toda revna slovenska raja mora še nadalje prenašati šikane. Vsak dan prinaša nove gospodarske težave. Z gospodarskim polomom pa bi naš živelj izgubil trdno oporo v borbi za svoje pravice. Treba bo torej iskati poti in sredstev, da se odvrne ta nesreča, ki bi pomenila narodno smrt našega ljudstva.

Drugače pa je življenje v društvih precej živahno in ljudstvo nikakor ne more verjeti, da bi moglo to stanje trajati delj časa. Sicer je odpadlo nekaj plevela in se prodalo za skledico leče, *toda večina, ki je ostala zvesta svojemu narodu, je trdna in nam nudi najboljše jamstvo, da ne bijejo Jugoslovenom v Italiji zadnje ure.*

Na vas onstran meje pa je, da nam nudite v teh težkih dneh narodnih bojev moralno oporo in da vržete iz svoje srede one, ki istovetijo primorski narod s sumljivimi ljudmi, ki se pojavljajo med vami in vzbujajo med tamošnjim prebivalstvom nezadovoljnost napram našemu trpečemu ljudstvu.

Dan proslave.

ap. *Pariz*, 11. novembra.

Polnoč... veliki boulevardi praznujejo peto obletnico zmage.

Ves dan je trajala oficijelna svečanost. Svoj višek pa je dosegla, ko je »Sergeant Maginot« v svoji lastnosti kot vojni minister prižgal spričo pobožne tišine vsega mesta ono »večno luč«, ki bo gorela na grobu neznanega junaka vse dotlej, dokler bo Francija republika...

Nobeno mesto ne zna proslavljati zgodovinskih trenutkov z ono nežnostjo kakor Pariz. Nobeno mesto na svetu nima v onem pomenu besede notranje elastičnosti, znebiti se vsakdanjih skrbi, biti otrok, zavriskati v naivnem veselju in se pokazati v brezdvomni večni mladosti. Pet let je minulo, odkar se je iz tisočerih ran krvaveča Francija rešila pred »germansko kulturo«, pred pruskim militarizmom. Ali se more zameriti sinu francoske zemlje, če pozabi ključ ogromni bedi Evrope vsaj ta trenotek pusto vsakdanjost, če se okopljejo veliki boulevardi od place de 1 Opera do Porte St. Matin v enem samem morju krasnih lučk?

Sredi bede...

Nanjo se spomnimo ko zazveni sredi brezskrbno vesele množice »internacijonala«. »Abas la guerre, a bas Poincaré, Vive l'amnistie!« Sto mladih ljudi, komunistov in sindikalistov plane v vsej širini boulevarda proti vratom sv. Martina. Druga tolpa manifestira pred bliščečo palačo »Matina«. Policija vzpostavlja red...

Razgovarjam se z mladim komunistom, ki je ravnokar zaklical: »Vive l'Allemagne!« — Čemu Vive l'Allemagne? Ali mislite na Ludendorffovo, Hitlerjevo. Kahrovo ali morda Stinnesovo Nemčijo? O, nato ne mislim: Ali mislim na gladujočo, trpečo, delovno Nemčijo, ki se potaplja v istem času, ko proslavljamo tukaj takozvano »zmago«... Ali ta Nemčija, ki jo ljubim ravnotako, kakor vi, boleha vendarle samo na neredu in kaosu v notranjosti. Ali mislite, da je na svetu sila, tuja sila, ki bi mogla sanirati nemške finance, spraviti ubegle kapitalije zopet na svoje mesto, obdavčiti posedujoče sloje ter usmeriti velikanske dobičke nemških industrijalcev zopet v državne blagajne? Ali niste istega mnenja, da je dolžnost najširših plasteh nemškega naroda, odstraniti svojo lastno bedo ter vzpostaviti na ta način moralični ugled Nemčije med narodi, oni ugled, ki je pogoj političnega in gospodarskega preroda?« Nato se je mladi komunist zgubil v množici. Pomislil sem na oni dan, ko je ultimatum nemškega cesarja na Belgijo vzbudil strah vsega sveta, in ko je francoski poslanik v nevtralni državi, na bojišču padli grof d'Annoville pojasnil nemški pohod. Ko je prekinil, ga je nekdo vprašal: »Kdo bo, ekselenca, po vašem mnenju zmagovalec?« Nastala je grobna tišina. Grof d'Annoville je popraskal s kazalcem desne roke po namiznem prtu, kakor da bi hotel preizkusiti kakovost tkanine, nato pa je dejal: »Zmagal bomo mi. Nemci so pogumni, mais ils nont pas de trame.« To je: »Trame«, tiste povprečne niti so, ki dajejo prtu trdnost in odpornost. Teh niti primanjkuje nemškemu narodu. Nemški narod zna brezmejno trpeti, vendar pa samo na komando. Nikdar pa na povelje notranje odpornosti. Radi tega se je nemški narod zgrudil v odločilnem trenutku. Tu je iskati vzroka njegove bede. Nemškemu narodu je potrebno povprečnih niti. Nikdko na svetu mu ne more pomagati. Trdnost Nemčije mora priti iz notranjosti nemške duše.

Wilson — ameriškemu narodu.

Prvič, odkar je odložil predsedništvo, je g. Woodrow Wilson govoril velik političen govor ameriškemu narodu. V svojem stanovanju je govoril pet minut pred brezžičnim telefonskim aparatom in njegove besede so tako ob enem čuli tudi v najbolj oddaljenih krajih Zedinjenih držav.

G. Wilson je dejal sledeče:

»Obletnica dneva premirja nas mora navdati z navdušenjem, ker vzbuja v nas ponosen spomin na »naš« dan, dan, ki pomeni višek med vsemi onimi nepozabljivimi dnevi začetka meseca novembra, ki so dvignili svet v višino vizij, dan, za katerega so se narodi borili in dobili veliki boj Demokracije in Pravice.

Vzvišeni spomini na to slavno dobo pa so na žalost skaljeni, ker smo po zmagi, ki je bila predvsem pridobljena vsled junaštva in žrtev naših vojnikov, obrnili sramotno hrbet svojim zaveznikom in odklonili sodelovanje pri ureditvi vojnih posledic in miru, ki smo ga poplačali s tolikimi življenji in zakladi: ta sramotni čin je storil, da smo se povlekli nazaj v neprijazno in egoistično izolacijo, ki je tem bolj obsojevanja vredna, ker je brezčastna in strahopetna.

To dejstvo mora ostati za nas za vedno vir globoke žalosti in moralna dolžnost svobode in časti zahteva od nas, da se neprestano spominjamo te zmote in znova začnemo igrati ulogo poguma in spoštovanja samega sebe in se spet udeležimo pri sodelovanju pri svetovnih zadevah.

Da smo storili tako napako napram civilizaciji v eni najbolj kritičnih dob zgodovine človeštva, je tem bolj obžalovanja vredno, ker je vsako preteklo leto pokazalo, da so bile usluge, ki bi jih morali storiti, vedno bolj neobhodno potrebne, kajti demoralizujoči položaj postaja vedno slabejši. Krona teh temnih dogodkov, ki so se vrstili drug za drugim, je pa dejstvo, da sta prišli Francija in Italija tako daleč, da smatrate versajsko mirovno pogodbo za papirno cunjo in da se splošni mednarodni položaj nahaja danes v zmedi, ki je polna nevarnosti.«

Bivši predsednik je na to omenil, da sedanji svetovni položaj nudi Zedinjenim državam priliko, da popravijo, kar so dosedaj grešile in končal s sledečimi stavki:

»Edina možnost dokazati, da smo razumeli smisel te obletnice, je ta, da se odločimo, pustiti v stran osebne zadeve, in znova postaviti velike ideale in cilje mednarodne politike in ravnati se po teh načelih.

Tako in edino tako bomo mogli nadaljevati prave tradicije Amerike.«

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Komité izvedencev — pokopan?

Vprašanje vojne odškodnine spet na mrtvi točki.

Kot smo poročali, je angleška vlada izdelala nov načrt za plačevanje reparacij, po katerem naj bi se sestal komité izvedencev in določil sedanjo plačilno možnost Nemčije. Ta predlog je poslala Anglija Franciji z namenom, da se tudi Zedinjene države povabijo na soudeležbo pri tem komitéju. Francija je pristala na ta britanski predlog, ki se sklada z 234. členom versajske pogodbe, ki pravi, da mora reparacijska komisija od časa do časa študirati premoženje in plačilno možnost Nemčije. V ta namen more sklicati komitéje in imenovati njih člane, razen tega mora pa dati Nemčiji možnost, da tudi ona po svojih zastopnikih izraža svoje mnenje.

Ker je pa danes Nemčija v popolni zmedi, bi bilo zasedanje komitéja izvedencev vsekakor zaman. Že 20. avgusta je g. Poincaré dobesedno odgovoril Lordu Curzonu: »Priznamo, da ne razumemo vzrokov, ki jih navaja angleška nota v zadevi plačilne možnosti Nemčije, kajti ta je enaka ničli, ker je Reich sam tako hotel. Vsako delovanje izvedencev bi bilo nepotrebno.«

Jasno je, da se ni od tega časa sem plačilna možnost Nemčije povečala. Vkljub temu je pa g. Poincaré pristal na upoklic komitéja izvedencev, samo izjavil se je, da ta komité pač ne bo mogel ničesar drugega storiti kot konštatirati dejstva.

Katera pa so ta dejstva?? Tri glavne točke so bile določene za zasedanje tega komitéja. Prva je bila, napraviti natančen račun o vseh kapitalih, ki jih je Nemčija spravila iz dežele v inozemstvo. Gotovo bi bilo zelo zanimivo vedeti v koliko je Nemčija udeležena pri inozemskih investicijah. Toda kako bi bilo mogoče najti te stvari? Poizvedovanje po bankah v nevtralnih državah ni samo nemogoče, temveč bi odkrilo itak same slamnate može. Iskanja pa, koliko mark se je bilo prodalo v zadnjih letih, je tudi silno težavno, in kdo ve, ali bi pristale Zedinjene države na ta predlog. Ker je ta prva točka nemogoča, pade z njo tudi druga, ki pravi, naj se denar, ki se je našel na ta način, uporabi za reparacije. Ostane še tretja točka, ki je precej platoničen študij o ukrepih, kako naj se Nemčija restavrira.

Če bi se pa recimo Nemčija sama z lastno močjo uredila in postavila na noge? Potem bi pač bila naloga komitéjt izvedencev, določiti letno svoto, ki bi jo morala plačati Nemčija.

Če vzamemo, da znaša nemški dolg v današnji vrednosti 55 milijard, potem bi morala Nemčija letno plačevati 3300 milijonov, da s 5 odstotnimi obrestmi poplača ves dolg v 37. letih.

Kako pa naj izvedenci določijo čez nekaj let, ali je plačevanje letnih treh milijard možno za Nemčijo? Kdo bi mogel to reči? Kdo more povedati, kakšno bo nemško gospodarstvo čez eno leto, čez pet let, čez 10 let? To ni zadeva izvedencev, pač pa prerokov. Sicer se na teh ne manjka.

Od katerekoli strani se pretresa problem izvedeniškega komitéja ima pač rešiti zelo važne zadeve, ki so pa na žalost nerešljive. Zadeva nemškega plačevanja je prejkoslej na mrtvi točki.

—žn—

Bivša južna železnica in opcijsko vprašanje.

Nedavno je prineslo »Jutro« radi tujih državljanov pri državni upravi južne železnice na podlagi neresničnih podatkov hujskajoč članek proti bivši upravi jugoslovenske južne železnce, češ, da se ni brigala za pravočasno obveščenje svojih uslužbencev glede opcijske pravice in opcijskega roka. Temu se ni čuditi! Čudimo se pa »Slov. Narodu«, da je kot resen list v svoji štev. 259 od 13. t. m. pogrel to neokusnost! Vsak južno železničar, ki se le nekoliko briga za svoje službene dolžnosti ve, da je obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani izdalo dne 28. decembra 1920 okrožnico štev. 13952-I o predmetu: Pridobitev državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer na podlagi razglasa v »Službenih novinah« št. 271 od 6. decembra 1920.

Naročeno je bilo vsem načelnikom, da zanesljivo obveste vse uslužbence in delavce, ki še niso polnopravni naši državljani, na te določbe. Opozarja se tudi na razglasitev v štev. 147 »Uradnega lista deželne vlade za Slovenijo«.

Dne 13. januarja 1921 je izdalo obratno ravnateljstvo j. ž. k prej omenjeni okrožnici prvi dodatek, v katerem se opozarja na podaljšani opcijski rok (»Službene Novine« štev. 290 od 28. decembra 1920).

Dne 16. aprila 1921 je izšel Dodatek II. k že znani okrožnici glede opcijskega roka za osebe, ki so pristojne na plebiscitnem ozemlju in v kraje, ki so zasedeni po Italijanih.

Dne 24. avgusta 1921 je zahtevalo obratno ravnateljstvo seznam vseh tistih, ki niso optirali za našo državo oziroma, ki niso zaprosili za naše državljanstvo.

Na podlagi te okrožnice so bil zaslišani vsi tisti, ki niso predložili že sami opcijskih dekretov. Prav nihče se tedaj ne more izgovarjati, da ni bil opozorjen, če tudi ne bi čital okrožnic, izdanih od ravnateljstva in člankov po naših časopisih.

Z okrožnico štev. 1672-I od dne 30. novembra 1921 so bili zopet pozvani vsi inozemci, da predlože, če so optirali za naše državljanstvo, takoj opcijske dekrete, ko jih dobe v roke.

Ostali so sedaj le taki, ki niso hoteli optirati oziroma zaprositi za naše državljanstvo.

Obratno ravnateljstvo je storilo — kakor je razvidno, več kot svojo dolžnost, ker je še posebej obveščalo svoje uslužbence na določbe o pridobitvi našega državljanstva, če tudi je dolžnost vsacega državljana, da se sam pouči o vsebini zakonov in naredb vlade. Pripominjam pa še, da so tudi organizacije in njih glasila opozarjale na opcijo in opcijske roke.

Kar se sedaj vrši po državni upravi južne železnice — to temelji na točki 17 rimskega sporazuma z dne 29. marca 1923, kateri sporazum je stopil 16. oktobra 1923 v veljavo.

Nesmiselno je zato hujskanje po časopisju. Gre se le za tiste, ki niso hoteli optirati ali pa zaprositi za naše državljanstvo. Ti dobro vedo, zakaj so se tako odločili!

— **Na simfoničnem koncertu**, katerega priredi Muzika Dravske Divizijske oblasti v pondeljek, dne 19. t. m., je stavljena kot druga točka bogatega sporeda Schumannova simfonija v C-duru. Schumann, za Beethovnom brez razlike eden najbolj nadarjenih nemških komponistov, je živel v Nemčiji ter je bil izredno plodovit skladatelj. Samo v letu 1840. je napisal 138 najrazličnejših pesmi in več drugih del. Simfonija v C-duru je bila izvršena spomladi leta 1846. ter se je prvič izvajala 5. novembra 1846 leta v Lipskem, pod taktirko slavnega Mendelssohna. Splošno se smatra kot najdovršenejše Schumannovo delo in Schumann sam se izraža o njej sledeče: »Veliko truda me je stalo, marsikatero noč sem ji žrtvoval, več odlomkov 5 do 6 krat predelal, a sedaj sem z njo popolnoma zadovoljen.« V njej nam predstavlja skladatelj zmago genija nad temnimi sovražnimi močmi. Simfonija ima štiri dele: in scer 1. Sostenuto assai. 2. Scherzo. 3. Adaggio espressivo. 4. Allegro molto vivace. Po sestavi sporeda obeta ta koncert izreden užitek.

Demokratski separatisti

»Samouprava« se bavi z velikim demokratskim shodom, ki se je vršil 11. t. m. v Glini, kjer je imel glavni govor g. Svetozar Pribičević.

List se dotika tega govora in pobija nekatera izvajanja g. Pribičevića in pravi, da je radikalna stranka, ki stoji kot politična skupina na stališču popolne enakopravnosti vseh plemen in ver v naši državi na temeljih, ki jih določa državna ustava, pristopila in se bo pridružila političnemu sporazumu z vsemi polit. skupinami brez ozira na narodnost in vero, ako stoje te skupine na stališču državne ustave. Toda ako se hoče oceniti govor g. Pribičevića, je treba spraviti v logično zvezo akcijo glavnega odbora demokratske stranke, ki ne zahteva sporazuma ad hoc, ampak stalne zveze za skupno akcijo v boju proti radikalni stranki. Demokrati zahtevajo sodelovanje v upravi države s političnimi elementi, ki hočejo imeti revizijo nove ustave, še predno se je začela izvajati in ki zahtevajo svojo zasebno plemensko državo s politično avtonomijo.

Radikalna stranka ni mogla delati za državo v koaliciji z demokrati tako, kakor je mislila, da je treba, ker je stalno naletavala na zlo voljo in neokritosrčnost demokratov. Navzlic temu je pristala radikalna stranka na željo z najvišjega mesta na to, da se ponovno poskusi ustvariti radikalno - demokratsko koalicijo v svrho okrepitve političnega položaja v državi. Ta poskus je propadel vsled naziranja demokratov, da brez njih ne gre in da imajo zato pravico stavljati ultimativne zahteve, ki so se morale naravno odkloniti. **Ko so potem uvideli, kako so grešili in kako zelo so bili lahkoumni v svojem naziranju, so ubrali demokrati plemenske in verske strune, to je šli so naravnost med separatiste, ki zahtevajo organizirane države na plemenski in verski podlagi, ki jo izključuje državna ustava in jo odklanja tudi radikalna stranka, ki je zvesta vidovdanski ustavi.**

Zapiski.

»JUTRO« V DEFENZIVI.

Kadar izstreli »Jutro« vse topove proti NRS, kadar porabi vse naboje in kadar ne zadene niti z enim samim strelom več, tedaj zapoje v obupu in tugi ono staro in toliko opevano pesem o »J. B.«, da se mu morajo vsi pametni ljudje smejati, a mnogi ga iskreno pomilujejo. V resnici je popadel samo to pesem. To orožje mu ni pomagalo v ofenzivi, pa mu bo še manj pomagalo v defenzivi! — Ubogo »Jutro« se nahaja na smrtni postelji. Pri življenju ga vzdržujejo samo predplačila in milodari pristašev bivše JDS, ker ono nikoli noče in nikoli ni hotelo sprejeti kake pomoči od kogarkoli, pa niti od »Slavenske«. Bog obvaruj! — E, smrt je prišla! Smrt svojega novinarskega kolege obžalujemo. Sedaj nam je tudi umljivo njegovo pisanje. Kakor fantazira vsak človek, kadar umira, tako vidi tudi »Jutro« na svoji smrtni postelji v smrtni vročici onega, ki je baje vzrok njegove smrti, pa ga še pred smrtjo obrekuje in psuje, — ono tedaj vidi, kdo, kdaj in kako izdaja naredbe... Vsi so sedaj krivi njegove prerane smrti. V svoji bolezni ne vidi, da je samo sebe otrovalo s svojim blaznim in nespametnim življenjem. V vsem svojem življenju je bilo pijano in mislilo je v svoji pijanosti, da so vsi razven njega pijani in neumni. Mladost—norost! Mlado je »Jutro«, mnogo je hotelo, veliko počenjalo, toda, toda... Obžalujemo ga, iskreno obžalujemo.

»CELA REČ.«

»Kot resen list poznamo sami svojo dolžnost in odgovornost in vemo, kdaj in komu smo kaj dolžni, posebno pa nas ne bo nihče učil dolžnosti do naroda.« — S temi besedami opravičuje »Slovenec« svoje časnikarsko stališče glede rapalske obletnice in pristavlja: »ako pa komu cela reč še ni jasna, pa naj se oglasi.« — Ker nam je »cela reč« zelo jasna, zato bomo molčali do prihodnje prilike.

Obnovite naročnino za „Jutranje Novosti“

Dnevne novosti.

— **Min. predsednik g. Pašić ozdravel.** Iz Beograda nam poročajo: Min. predsednik g. Pašić je okreval od svoje bolezni in prevzame danes svoje redne posle.

— **Odlikovanja.** Pokrajinski namestnik za Hrvatsko g. dr. Cimić je odlikovan z redom Sv. Save III. razreda. — Z redom Sv. Save V. razreda je odlikovan g. Franjo Bonač, veleindustrijalec v Ljubljani.

— **Prosvetno ministrstvo** je odredilo, da morajo otroci državnih uradnikov srbske, hrvatske in slovenske narodnosti obiskovati le one šole, v katerih je učni jezik srbski, hrvatski ali slovenski.

— **Veterinarski atašeji pri naših konzulatih.** Ministrstvo poljeprivrede in voda je sklenilo, da se pri konzulatih v Italiji, Češkoslovaški, Avstriji in Madžarski ustanovi mesto veterinarskih atašejev, ki bodo vodili evidenco o izvozu naše živine in o razlogih, o katerih je neka država zabranila uvoz, da se našim izvozničarjem ne bi ustvarjale več take ovire, kar se je do sedaj dostikrat dogajalo in s čemer je bila povzročena našemu izvozu ogromna škoda.

— **Izterjevanje vlog v penzijski fond.** Minister financ je izdal naredbo vsem državnim oblastem, da prenehajo z izterjavanjem vseh vlog v penzijski fond in obenem tudi takozvanih pokojninskih prispevkov, ki so se dosedaj plačevali v posameznih pokrajinah po tamošnjih penzijskih predpisih.

— **Radio-postaja v Domžalah.** Te dni so začeli s parnim valjarjem utrjevati in ravnati novo cesto, ki drži iz Domžal (na mestu, kjer se križata cesta in železnica), preko polja na travnike v južni smeri približno kilometer daleč. Ker bodo po tej novi cesti dovažali na težkih vozeh in tovornih avtomobilih materijal za večjidel železne stavbe, mora biti cesta še posebno solidna in trpežna. Okoli železne antene, ki bo višja od vsakega zvonika, bo stalo v kolobarju več železnih stebrov, v katere bo antena zasidrana. Ko bo cesta dograjena, bodo začeli po njej dovažati na novo stavbišče razen gradbeni materijal in naposled tudi za brezžično postajo potrebne stroje in aparate. Da je opaziti med ljudmi živo zanimanje za bodoče moderno prometno sredstvo, je umevno samoobsebi.

— **Za izseljence.** Izseljeniški komisarijat ponovno opozarja vse one, ki se mislijo izseliti, da je letna kvota za izseljevanje v Zedinjene države za letos izčrpana. Zato naj se ne obračajo na izseljeniške oblasti, ker se do meseca junija sploh ne bo izdalo nobeno dovoljenje za izselitev v Zedinjene države Severne Amerike. Poleg tega svare oblasti ljudstvo, naj ne naseda raznim pravim in lažiagentom, ki govorijo, da jim proti gotovemu plačilu preskrbe potne listine, ker je to sploh nemogoče, dokler ne pride zopet novo izseljeniško leto in z njim nova letna kvota. Izseljevanje v druge prekmorske države je seveda možno kakor doslej in izseljeniški komisarijat v Zagrebu daje tozadevne informacije vsaki dan razen nedelj in praznikov od 11.—12. ure dopoldne.

— **Opozorilo potnikom in izseljencem v Turčijo.** Konzularno trgovinsko oddelenje ministrstva zunanjih del naznanja: Naš trgovski in delavski svet, ki odhaja v Turčijo bodisi poslovno, bodisi v cilju zaposlenja in iskanja zaslužka, se obvešča, da ne odhaja tja vsled latentne gospodarske krize tamošnjega trgovskega tržišča in velike brezposelnosti, kar je povzročilo zapuščanje Turčije v masah. Naši ljudje brez sredstev se obračajo na naš konzulat v Carigradu s prošnjo, da bi bili reatriirani na državne stroške. Ker pa je število takih oseb zelo veliko, je konzulatu nemogoče ustreči jim ter jim omogočiti povratek v domovino.

— **Na tehniški srednji šoli v Ljubljani prekaša obisk v letošnjem šolskem letu vsa prejšnja šolska leta,** vsled česar je zavod popolnoma napolnjen in se je moralo mnogo učencev vsled pomanjkanja prostorov pri naknadnih vpisih odkloniti. Uspeh vpisovanja je na posameznih oddelkih sledeči: (Številke v oklepajih značijo izredne slušatelje.) Višja stavbna šola 131 rednih (1); Višja strojna šola 114; Stavbna rokodelska šola 108 (2); Strojna delovodska šola 41; Elektrotehn. delovodska šola 16; Mizarska mojstrska šola 19 (1); Kiparska šola 2 (14); Ženska obrtna šola 121 (63); Javna risarska šola 38; Elektrotehnični tečaj 32. Skupaj 622 rednih in 81 izrednih učencev.

— **Razširitev tehnične visoke šole v Zagrebu.** Rektor zagrebške univerze dr. Koch in profesor dr. Kiseljak sta odpotovala v Beograd, kjer sta pri prosvetnem ministrstvu napravila potrebne korake za razširjenje tehnične fakultete. Prosvetni minister g. Trifunović jima je obljubil, da se bo za stvar zanimal in izposloval v to svrho potrebni kredit.

— **Ljudsko vseučilišče v Novem Sadu.** V torek je bilo v Novem Sadu otvorjeno ljudsko vseučilišče, na katerem bodo predavali beograski profesorji. Otvoritveno predavanje je imel g. dr. Vujić o postanku človeka.

— **Katoliška bogoslovnica v Subotici.** Ministrstvo ver je odobrilo ustanovitev začasne katoliške bogoslovnice v Subotici, ki bo pa pozneje premeščena v Beograd.

— **Za restavracijo zgodovinsko važnih zgradb v Dalmaciji.** V Beograd je dospel predsednik občine Hvar, dr. Gjuriš; posetil je prosvetnega ministra g. Trifunovića in pri njem izposloval kredit za obnovo dvorca pesnika Hanibala Lucića. V tem dvorcu bi se namestil muzej, v katerem bi se shranilo mnogo slik iz dobe renesanse. Poleg tega je bil dr. Gjuriš sprejet tudi pri ministru ver, kjer je izposloval denarno pomoč za popravo nekega starega zvonika na otoku Hvaru, ki je velike zgodovinske važnosti.

— **Amnestija.** Vojaškim beguncem so odpuščene kazni, katere so zakrivili v času od 8. junija 1922 pa do 21. oktobra 1923, če se do 21. januarja 1924 prostovoljno vrnejo k svojim komandam ali pa se v to svrho javijo vojaški ali civilni oblasti. Prizadeti kakor njih svojci se nujno opozarjajo na to amnestijo.

Veliki film sezije 1923/24
od 15. do 18./XI.:
„Boris Godunov"
po motivih znamenite opere.
KINO MATICA

— **10% volilcev na kandidatnih listah.** V mestu Virovitici v Slavoniji so se vršile zadnje dni občinske volitve. Posamezne stranke so postavile 6 kandidatnih list s 144 kandidati. V volilnem imeniku je bilo skupno okrog 1400 volilcev in je tako desetina volilcev kandidirala.

— **Pogreb faktorja Jeločnika.** Včeraj okoli pol 4. ure popoldne se je zbrala v Rožni ulici številna množica, da spremi dragega pokojnika Pavleta Jeločnika na njegovi zadnji poti. Tovariši in prijatelji, ki so se sestali ob tako slabem vremenu, so dokazali, da je bil pokojni Pavle res vzor-tovariš, vzor-prijatelj. Do srca nas je dirnila pesem »Vigred se povrne«, ki jo je dirigiral združenim pevcem g. pevovodja Zorko Prelovec. Čast in hvala mu! Med udeleženci smo videli več poštnih uradnikov, ki so pokojniku — marljivemu delavcu v tuk. poštni tiskarni — kot njegovi bivši predstojniki izkazali zadnjo čast s tem, da so ga spremili k večnemu počitku. Težko prizadeti rodbini izrekamo še enkrat naše najglobokejše sožalje. V naših srcih pa ne boš pozabljen, Pavle! Počivaj h miru!

— **Za včeraj naznanjena seja občinskega sveta ljubljanskega** se ni vršila, ker je bilo pomotoma objavljeno, ampak se vrši seja v četrtek 22. t. m.

— **Čudeži letošnje jeseni.** Nedavno smo poročali, da so v bližini Osjeka letos dvakrat obrodile rdeče jagode. Iz Zagreba pa poročajo, da so okoličanke prinesle zadnje dni na trg sveže smokve, ki so dozorele v okolici Zagreba. Že smokvina drevesa so redka v zagrebški okolici, da bi pa na njih dozorel sad, tega niti najstarejši ljudje ne pomnijo. V Splitu so se ljudje še 13. t. m. v velikih gručah kopali v morju.

— **Koncesije italijanskih društev v Dalmaciji.** Ministrstvo za zunanje posle je odredilo, da se na podlagi točke 7 rapalske pogodbe pregledajo vse koncesije, ki so bile izdane pred tem rokom. Vse ostale koncesije se bodo pa revidirale.

— **Italijanski golob pismonoša v Sarajevu.** Kakor poročajo iz Sarajeva, izteza Italija svoje špijonske prste tudi že po Bosni. V Goraždu so namreč vjeli v nedeljo nekega goloba pismonošo, ki je imel na nogi obroček z napisom: »Italia 19.922—21«. — Tudi lansko leto so vjeli dva italijanska goloba, enega v Goraždu, a drugega v Fojnici. Goloba so izročili komandi II. armijske oblasti v Sarajevu, ki bo sporazumno s političnimi oblastmi uvedla strogo preiskavo.

— **Špijonaža v Velikem Bečkereku.** V Velikem Bečkereku se je posrečilo policiji, da je odkrila zopet novo špijonažno afero, ki se je skrivala pod tvrdko Eger et Comp. V pisarni te tvrdke so našli ponarejene štampiljke, ki so jih rabili za ponarejanje potnih listov iz naše države na Madžarsko in obratno. Ponarejanje potnih listov je trajalo pri omenjeni tvrdki že več mesecev in madžarski špijoni so nemoteno prehajali v državo in iz države. Družba je imela svoje zastopnike tudi po okolici Velikega Bečkereka. V afero je zapletenih tudi več oseb, za katere bo odkritje te afere imelo zelo neljube in težke posledice. Vsled preiskave se imena udeležencev še ne izdajo javnosti.

— **Nalezljive bolezni v Beogadu.** Po poročilih ministrstva za narodno zdravje je bilo v Beogradu od 4. do 10. novembra 102 slučaja škrlatice, 30 slučajev tifusa, 20 slučajev črnh koz in 19 slučajev raznih drugih nalezljivih bolezni. Za mesto, kot je Beograd, so te številke gotovo previsoke.

— **Razbojništvo v Slavoniji.** Nedavno smo na kratko poročali o težki izgubi, ki je zadela ptujskega okrajnega glavarja g. dr. Pirkmajerja. Ko je namreč njegov brat g. Fran Pirkmajer upravitelj veleposestva grofa Eltza v Tompojevcih pri Vukovaru, v soboto zvečer sedel s svojo rodbino pri večerji, je naenkrat vdrlo v hišo 10 roparjev s puškam in bajoneti in so zahtevali, naj jim upravitelj izroči blagajno. Pirkmajer je posegel v žep, kjer je imel svoj revolver, pa že je počil strel in s prestreljeno glavo se je mrtev zgrudil na tla. Na strel je prihitel višji logar in začel se je boj, v katerem so bili Pirkmajerjeva žena, njen brat in višji logar vsi težko ranjeni. Roparji so zdaj naložili blagajno na voz in prisilili gozdarja, da je vpregel najboljše konje. Med tem je pa prišlo več kmetov iz bližnje vasi, ki so po daljšem boju roparje pregnali, ranjene pa odpeljali v bolnišnico v Vukovar. V nedeljo zvečer so pa trije razbojniki oboroženi s samokresi vdrli v neki mlin pri Virovitici in zahtevali od mlinarja 10 tisoč dinarjev. K sreči sta pa isti čas prišla v mlin dva možka, in začel se je boj na življenje in smrt. Roparji so ranili oba moška, nato pa ubežali. Orožniki so takoj uvedli preiskavo in so tudi enega od roparjev že aretirali.

— **Biserno ogrlico** 41 cm dolgo, vredno 50.000 Din, obstoječo iz 96 biserov in 2 brijantov, je izgubila soproga ravnatelja Trboveljske premogokopne družbe Skubic v Ljubljani in sicer od hiše št. 19 na Miklošičevi cesti, 50 korakov, ob strani jetnišnice. Pošten najditelj naj prinese nakit policiji proti nagradi 12.500 dinarjev.

— **Razne nezgode.** V Ojstriškem vrhu je udaril gonilni jermen krožne žage žagarja Jožeta Brezovarja po levi roki in mu jo zmečkal in zlomil tako, da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Celje. — Na Tomasijevi žagi v Ribnici na Pohorju je odtrgala delavcu Lud. Pušniku krožna žaga tri prste na desni roki. Odpeljali so ga v mariborsko bolnišnico. — Pri granitni in lesni industriji v Oplotnici je zmečkal težak kamen delavcu Matiji Obrne desno nogo in so ga prepeljali v bolnišnico v Maribor. — Pri gradbi železnice Murska Sobota— Ormož je padla pri kopanju delavcu Štefanu Paniču na desno nogo plast gramoza in mu zlomila kost v stegnu. Oddali so ga v bolnišnico v Ormožu. — V tovarni za kopita Winkle v Montpreisu pri Sevnici je padel nočni čuvaj Jožef Ribič na dvorišču in si zlomil desno nogo. — V tovarni za usnje Franca Woschnagg v Šoštanju sta se ponesrečila delavca Ivan Mežnar, ki si je zmečkal prste na levi in France Pren, ki se je težko urezal na desni roki. — Pri sekanju drv se je težko vsekala v levo roko služkinja Frančiška Špelar na Vrhniki.

— **Neznan goljuf** je izvabil od 10 letne Justine Kravljič iz Potokov na zvit način 100 Din vreden dežnik in od 13 letnega Vladimira Pogačnik na Javorniku 95 Din denarja. Slepar je mlad, čedno oblečen dečko, ki se je potikal dalje časa brez dela po Gorenjskem.

— **Ukradeni biseri.** Kaji Turkovičevi v gradu Novo Celje je bilo ukradeno iz bisernega nakita 93 biserov v vrednosti 25.000 Din.

— **Izgnan** je po enoletni ječi zaradi tatvine iz pol. okoliša Maribora Ivan Zelič, doma iz Zagreb.

— **Sumljiv gost** za prenočišča in hotelirje je neki Vinko Kurent, doma iz Trbovelj, radi tatvine in vlačugarstva iz več občin izgnan, ki se izdaja pod raznimi imeni kakor Avsec Vinko in drugimi, je ogoljufal že več hotelirjev za hrano in pijačo in nočišča ter si je celo pridobil tako zaupanje, da so mu celo posodili različne vsote denarja.

— **Predrzna tatica.** Nevarna tatica Marija Erbida, ki ima že več zaznamkov pri oblastih, je vlomila pred nekaj dnevi skozi podstrešje v hišo posestnika Matije Erbide v Šmihelu pri Žuženperku in odnesla iz skrinje 300 Din gotovine, 50 jajc in nekaj suhega mesa ter je neznano kam pobegnila.

— **V Bojancih** je bilo vlomljeno pri posestnici Cveti Jurjević in ukradeno več obleke, platna, perila in čevljev v skupni vrednosti do 4000 Din.

— **Celjske novosti.** Cerkveni orgelski koncert v Celju priredi, kakor smo že kratko poročali, Glasbena Matica, v nedeljo 18. t. m. v kapucinski cerkvi ob 5. uri popoldne. Ta koncert bo za Celje nekaj povsem novega. Glasbena Matica je pridobila za ta koncert g. Stanka Premrla, stolnega kapelnika iz Ljubljane, katerega se prišteva najboljšim sodobnim skladateljem. Na orglah bo proizvajal skladbe Bacha, Bossija, Guilmonta in Reinbergerja. Kot sopranistinja bo nastopila gospa Dora Wagner, ki poje »Ave verum« s spremljevanjem orgel in gosli. Nastopi tudi »Celjski komorni kvartet«, obstoječ iz gg. Karel Sancin 1. gosli, dr. Stanko Sajovic 2. gosli, Slavko Osterc vijola in Oskar Wagner čelo. Predprodaja vstopnic je v trafiki gospe Kovač v Aleksandrovi ulici. — Srbohrvatski tečaj se prične danes v petek dne 16. novembra ob pol 8. uri zvečer v meščanski šoli. — Porotniki za četrto porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču so bili izžrebani v sredo. Seznam porotnikov objavimo v prihodnji številki.

— **Mariborske novosti.** Prihodnja seja mestnega občinskega sveta se vrši v torek 20. t. m. Policijski komisarijat razglaša, da se morajo v svrho točnega pregleda brezizjemno vsi tuji državljani, ki bivajo v območju tukajšnjega policijskega komisarijata, do 20. novembra med uradnimi urami javiti na policijskem komisarijatu. — Proračun mariborske mestne občine za l. 1924 izkazuje izdatkov 6,357.700 Din, dohodkov pa 6,094.888.50 Din, primanjkljaj 262.811.50 Din se bo najbrž kril z novimi dokladami. — 35letni bivši avstrijski stotnik Iv. Sonnegg iz Tropave, sedaj nastanjen v Trstu, je bil sinoči od varnostnih organov aretiran. Našli so pri njem pooblastilo italijanskega iredentističnega društva »Pro fuggiaschi Dalmati«, da sme za imenovano društvo nabirati prispevke. Ob aretaciji je opsoval stražnika z besedami: »Srbska svinja, ako bi ne bil uklenjen, bi te ubil.« Oddan je bil v zapor. — Mariborsko porotno sodišče prične 10. decembra z razpravami. Dosedaj je razpisan samo en slučaj. — Nesoglasja med družinama Ivana Papeža in Alojzija Dergasa, ki stanujeta obe v isti hiši v Mariboru, so bila povod, da je med njima zlasti pa med ženama večkrat prišlo do prepira in da so padale z obeh strani precej ostre besede. Po nekem takem besednem dvoboju se je Dergasova čutila užaljeno in je vložila tožbo proti zakonskima Papež. Vsled tega sta bila pred tukajšnjim okrajnim sodiščem obsojena Ivan Papež na 500 Din, oziroma pet dni zapora in žena Zora Papež na 700 Din oziroma sedem dni zapora. — Pri mestnem električnem podjetju je razpisano mesto vodje računskega oddelka (knjigovodje-bilancista). Prošnje je vložiti do 26. t. m. pri mariborskem mestnem magistratu.

— **Ptujske novosti.** Javno predavanje. Francoski krožek priredi v petek dne 16. t. m. ob šestih popoldne v risalnici državne realne gimnazije javno predavanje v francoskem jeziku s skioptičnimi slikami. Predaval bo lektor zagrebške univerze g. Warnier o francoskih gradovih, zlasti Versailles, Fontainebleau itd. Ker bo predavanje spremljano od številnih slik, bo kljub jeziku za vse razumljivo.

— **Zopet vitrijol.** Nedavno smo poročali, da je bila v Beogradu neka dama napadena prav na pariški način, z vitrijolom. Zadnje dni pa poročajo zopet iz Beograda, da je postala žrtev vitrijola neka 14letna deklica, hči državnega uradnika. Ko je šla od večernega pouka, ji je misterijozni neznanec polil plašč z vitrijolom, ki je bil seveda takoj uničen. Med beograjskim ženskim svetom vlada veliko razburjenje in si dame, če bo šlo tako naprej, sploh ne bodo več upale na cesto. Veliko razburjenje vlada pa tudi med beograjsko policijo, ker bo ta lopov, če bo dobro pazil, lahko postal precej trd oreh za policijske organe.

— **Ločitvena manija v Osjeku.** V Osjeku so postale zadnje mesece ločitve zakona kar nalezljive. Cerkvena in tudi svetna sodišča se bavijo zadnje dni samo z zakonskimi aferami. Cerkveno sodišče je rešilo zadnja 2 meseca 50 zakonskih afer, ki so se končale z ločitvijo.

— **Krvava ljubavna drama.** V občini Bogojev v Bački je dvoril neki brhki vaščanki S. Sokolski. Za njo se je pa istočasno zanimal tudi neki Josip Kozma, katerega je pa deklica odbila, ker dva naenkrat ljubiti ni dobro pa tudi ne zdravo. Zadnje dni je Sokolski spremljal svojo ljubljenko domov. Ko se je pa vračal proti domu, ga je s kolom pobil na tla Josip Kozma in mu, ko je ležal na tleh v nezavesti, z britvijo prerezal vrat. Sokolski je ostal na mestu mrtev, Josipa Kozma pa so orožniki aretirali ravno, ko je hotel ubežati iz vasi in ga izročili v zapore v Somboru.

— **Vsled dveh ovac v smrt.** Pri Sarajevu je pasla 17letna Toda Živković ovčjo čredo svoje tete. Zadnje dni pa je napadel čredo volk in raztrgal dve ovci. Ker se je bala tete, ki je vedno grdo z njo ravnala, se je deklica obesila na neko drevo. Drugi dan so jo našli mrtvo, ročno delo in druge drobnarije, ki jih je imela, pa lepo zložene pod drevesom.

— **Opozorilo.** Tovarna čevljev Peter Kozina & Komp. je izdatno znižala dosedanje cene v vseh detajlnih trgovinah. P. n. občinstvo naj se v lastnem interesu posluži te prilike.

Sokolski vestnik.

— **Sokolska akademija v Beogradu.** V Beogradu se pripravlja velika sokolska akademija, ki jo bo priredil zagrebški Sokol 8. in 9. decembra. Na to akademijo bo prišlo veliko število Sokolov in sokolskega naraščaja iz Zagreba. Ob tej priliki bo poklonil Sokol prestolonasledniku knjižico v turopoljskem stilu, ki jo bodo podpisali vsi člani zagrebškega sokolskega naraščaja.

Inozemske novosti.

: **Predavanje o slovanski duši** in moderni godbi je imel v Rouenu (Francija) g. Charles Oulmont. — Sodelovala je gdčna Magre od gledališča des Arts.

: **Češka inozemska propaganda.** Prošli pondeljek ob pol devetih zvečer je igrala brezžična postaja na Eiffelovem stolpu češkoslovaški koncert. Najprej je govoril g. Siblík o češki godbi, nato so pa igrali in peli najlepše češke skladbe. Kot vidimo, uporabljajo Čehi tudi moderne iznajdbe za propagando.

: **† Smrt Pall Mall Gazette.** Ta večerni list, ki je izhajal v Londonu od l. 1865., se je zvezal z Evening Standard-om, ki se je pa že prej bil zvezal z Globe-om. Sedaj ta Evening Standard izhaja z dolgim naslovom, ki je pa gotovo samo začasen: Evening Standard, Pall Mall Gazette and Globe. Zanimivo je, da je od začetka stoletja sem umrljivost med večernimi londonskimi listi precej velika. Leta 1903. je imel London še devet večernih listov, leta 1913 samo še šest, kajti Saint-James's Gazette, Echo in Sun so bili med tem izginili. Od takrat sem so pa prenehali tudi Globe, Westminster Gazete (večerna izdaja) in te dni Pall Mall Gazette, tako da preostanejo Londonu danes samo še trije večerni listi, natanko isto število, kot jih je imel l. 1865.

: **Francosko gledališče na Dunaju.** Velika francoska dramatska umetnica Marie-Thérese Piérat je na Dunaju, kjer bo dala v Raimundovem gledališču tri predstave igre Aimer od Pavla Géraldyja. Ravnatelj gledališča je prišel s posebnim odposlanstvom v Pariz po umetnico. To je prva francoska umetnica, ki nastopa po vojni na Dunaju. — Že dolgo je prosilo dunajsko francosko poslaništvo v Parizu, naj pride na Dunaj francoska turneja z dobrimi igralci in dobrimi igrami, sedaj se je Dunajčanom želja uresničila. Vstopnice za te francoske predstave so bile razprodane v dveh urah.

: **Riciotto Canudo,** prijatelj in učenec d' Annunzijev, je umrl pred par dnevi v neki pariški kliniki. Bil je zelo zgodaj prišel iz Italije v Pariz in sodeloval pri simbolističnem slovstvenem gibanju. Pisal je čudovita godbena kritična dela: Deveta Beethovenova simfonija. Godba kot vera bodočnosti in zanimivo študijo o Cezarju Francku, znamenitem francoskem komponistu. V svetovni vojni je vstopil v garibaldijevo legijo in se je boril v Argounih, in kot zuavski kapetan v Dardanelah in v Makedoniji, kjer se je nalezel malarije. — Širšemu občinstvu je znan kot pisatelj romanov, nas pa zanima pred vsem njegova krasna in pestra »Pesem Vardarja«, ki jo je spesnil v spomin bojev v južni Srbiji.

: **Tekoče cene.** K sreči so daleč, te cene, ki teko, namreč v Baku v Rusiji, in teko prav hitro. Pol kile kruha stane 35 milijonov rubljev, pol kile čaja 1 milijardo 700 milijonov, pol kile sladkorja 220 milijonov in ne preveč dobro kosilo stane samo 200 milijonov. Srednja plača sovjetskih uradnikov, to se pravi, priviligiranih uradnikov, je 7 milijard na mesec, tako ti reveži nimajo denarja za mnogo kruha ali sladkorja zase in za njih deco.

: **Klub v vlaku.** Gotovo število mladih gospodov in dam, ki se peljejo vsako jutro iz mesteca, oddaljenega 50 kilometrov od Londona, in so nastavljeni v City, so ustanovili klub, katerega sedež je vlak, s kojim se vozijo vsako jutro in vsak večer. Na progi pa morajo na neki postaji precej dolgo čakati. Če je lepo vreme, izstopijo tu člani kluba in igrajo mimogrede kratko partijo cricketa.

Sport in turistika.

AVSTRIJA ZOPER OLIMPSKE IGRE.

»Oesterreichischer Hauptverband für Körpersport (Avstrijsko glavno združenje za telesni sport), ki je zajedno avstrijski olimpski komité, je uradno javilo v Pariz, da Avstrija ne bo zastopana prihodnje leto pri VIII. olimpijadi. Glavni vzrok za to je, kakor pravi avstrijski komité, da se francoski olimpski komité ni držal olimpske misli in da ni povabil vseh sportnih narodov, to se pravi po domače: ker Francozi niso povabili tudi Nemcev. K temu piše pariški »Figaro«: »Tako hoče Avstrija neposredno pokazati Francijo in obžaluje, da tudi nemška zastava ne bo vihrala pri slavnostih VIII. olimpijade. To je prav malo umestno in zelo nehvaležno, kajti mi smo jo mogli tudi ne povabiti Prostovoljno smo pazabili, da so veliki avstrijski možnarji uničili leta 1914 trdnjavo Liège (Lüttich), ko niti Belgija niti Francija ni še bila v vojnem stanju z Avstrijo. Kot je bila l. 1914, je tudi l. 1923. Avstrija ob strani Nemčije. Konstatirajmo samo to in ne pozabimo ničesar.« Tako piše francoski list in ima prav.

Jugoslavija : Avstrija.

Kakor že znano, se pogaja jugoslovenski nogometni savez z avstrijskim savezom za odigranje reprezentančne tekme Jugoslavija-Avstrija. Kakor poročajo zagrebški listi, je avstrijski savez predlagal mesece december, februar in marc kot proste termine za odigranje te meddržavne tekme, ki je prva te vrste med obema savezoma. J. N. S. je na svoji zadnji seji razpravljal o tem predlogu ter sklenil, da predlaga Oe. F. B. kot fiksni termin za odigranje te tekme 8. december. Zelo verjetno je, da bo Oe. F. B. sprejel predlog našega saveza ter s tem pogodba definitivno zaključi. Prva tekma bi se imela vršiti v Zagrebu, revanžna tekma pa prihodnjo jesen na Dunaju. S tem, da stopimo v oficijelne prijateljske stike z enim najuglednejših savezov v Evropi, smo napravili velik korak naprej v razmahu našega še mladega sporta.

— **Še nekaj k tekmi Jugoslavija-Češkoslovaška.** Avtoritativen glas o sodenju g. Brauna. Pod tem naslovom priobčuje neki zagrebški list sledeči članek iz Prage: Po tekmi Češkoslovaška-Jugoslavija so češki sportni referenti navzeti »vox populi« z igrišča, pisali in trdili eni z manjšo, drugi z večjo spretnostjo, da sodnik g. Braun ni priznal Čehom 1—7 (!) doseženih golov. »Rude Pravo«, »Socijaledmokrat« in »Narodni Listy« so edini konstatirali, da je g. Braun sodil dobro. Sedaj se je javilo tudi najkompetentnejše glasilo »Footballowy Soudce«, organ čsl. nogometnih sodnikov, ki jemlje v zaščito g. Brauna in trdi, da je sodil absolutno vestno, a kar se tiče off-side pozicij igralcev, ki nimajo žoge, je to povsem subjektivna zadeva sodnika, hoče li žvižgati off-side ali ne, ker v teh slučajih je on najbližji mestu dogodijaja in po svojem uverjenju lahko razsodi, v koliko vpliva tak igralec na igro. Publika ni v teh zadevah niti najmanje kompetentna

— **SK Hermes priredi v soboto dne 17. t. m. ob 20. uri »Čajanko«** v prostorih hotela »Bellevue« v Šiški. Spored: godba, solopetje, komični nastopi, ples, sodeluje tudi kvartet. Vstop prost, dovoljen le vabljenim in po njih vpeljanim gostom. Kdor bi vabila pomotoma ne dobil, dobi istega pri klubovem tajniku. — S. K. H.

Novosti iz Primorske.

— **Italijan o poitalijančevanju drugorodnih šol.** Profesor Pacchioni je napisal daljšo razpravo o poitalijančevanju nemških šol na Tirolskem v turinskem dnevniku »Stampa«. Pacchioni ostro žigosa vladni dekret, s katerim je vlada uvedla poitalijančevanje in izvaja v bolj učenih stavkih in frazah to, kar zahtevajo primorski starši v svojih resolucijah in kar skušajo tudi učitelji, ki so oblagodarjeni s poučevanjem v 1. razredu. Med drugim našteva tudi glavno posledico tega odloka namreč to, da bo vsled tega splošno trpel pouk in izobrazba naroda. Koliko trpi vsled tega odloka pouk, pripovedujejo tudi že učitelji. Neka učiteljica, ki poučuje v 1. razredu, pripoveduje o težkočah, ki so v zvezi s poukom, ki naj se vrši v obliki konverzacije. Otroci izgovarjajo posamezne besede spačeno, pogosto delajo iz njih dovtipe, ko pa drugi dan pridejo v šolo, ne znajo več in začeti je treba znova. Pacchioni piše dalje, da bi popolnoma zadostovalo, če bi se poleg slovenskega pouka uvedel še obvezen pouk italijanskega jezika. To je zopet isto, kar zahtevajo slovenski starši. Pacchioni končava svoj članek z željo, da bi vlada vpoštevala potrebe ukinjenja tega odloka, ki se bodo kmalu pokazale. Slovenski starši pa želijo, da se ta odlok takoj ukine, ker potrebe njegovega ukinjenja so se že pokazale in se kažejo vedno bolj.

— **Istrski premogovniki.** Vprašanje istrskih premogovnikov še vedno ni rešeno. Zadnje dni je posegla v to vprašanje tudi italijanska vlada in je poslala v Istro dva strokovnjaka, da proučita upravičenost postopanja družbe »Arsa«. Kakor poročajo iz Rima, se je vlada postavila na stališče, da se premogovniki na noben način ne smejo zapreti.

— **Nesreča na Primorskem.** Pri avtomobilski nesreči tvrdke Abuja se je smrtno ponesrečil pri mestecu Buje Vincenc Blažič iz Krmina. Šofer in uradnik omenjene tvrke, ki sta bila tudi na avtomobilu, sta bila lahko ranjena.

— **Popravek.** V štev. 242 našega lista se je vrinila v naslovu 80 letni jubilej mons. Fr. Kostića neljuba pomota. Glasiti se mora pravilno 80 letni jubilej mons. Fr. Kosca.

Izpred sodišča.

ČE STARI SE STEPO.

so večkrat hujši kot mladi fantje. Sprla sta se zaradi steklenice domačega žganja 63 letni Aleš Janc in preko 70 letni Jakob Jazbec v Križah. Stari Jazbec je udaril Aleša s palico po glavi, Aleš pa je pograbil četrt in udaril Jazbeca po glavi tako, da je razbil steklenico in so mu ostali kosci stekla v koži. Stari Aleš je izjavil, da sta se z Jazbecom »poglihala« tako, da eden drugemu odpustita, pa ne sme nobeden nič rečt. Kljub temu je bil stari Aleš obsojen na tri mesece težke ječe in mora plačati Jazbecu 500 Din odškodnine.

DVE PTICI.

Marija Šmigovc iz Sv. Vida pri Ptuju in Antonija Kreft iz Ivanjcev, obe služkinji, že večkrat radi tatvine in vlačugarstva kaznovani, ste ukradli Lud. Kurji, s katerim ste živeli v skupnem gospodarstvu, več blaga in pa 200 Din gotovine, Kreftova pa še poleg tega pri svoji gospodinji 400 Din. Kreftovo so aretirali kot sumljivo prostitutko, oddali so jo radi spolne bolezni v bolnišnico, od koder pa je pobegnila in so jo zopet vjeli na Aleksandrovi cesti v Mariboru. Obsojeni sta bili vsaka na 8 mesecev težke ječe, všteje pa se jima v kazen preiskovalni zapor.

Borzna poročila.

Beograd, 15. nov. (Z) Devize: Dunaj 0.1229—0.1231, Budimpešta 0.46—0.47, Bukarešta 45—45.50, Ženeva 1545—1547, London 383—383.50, Italija 379—380, New York 87.25—87.50, Pariz 481—483, Praga 253.50—255.75, Solun 129—135, Sofija 71—74. — Valute: Bolgarski levi 70 do 74, grške drahme povpraševanje 120, romunski leji ponudba 44.50, italijanske lire 374—376.

Zagreb, 15. nov. (Z) Devize: Dunaj 0.1230—0.1235, Budimpešta 0.47—0.48, Bukarešta 0—47, Italija izplačilo 379—382, Italija ček 377.50—378.50, London izplačilo 383—384, London ček 381.50—382.50, New York ček 87.25—87.75, Pariz 482—483, Praga 253—255, Praga ček 252.50—253.50, Švica 1540—1545, Švica ček 1537.50—1542. — Valute: Dolarji 86.25—86.75, avstrijske krone 0.1220—0.1230, češke krone 249—251, romunski leji 40—43, švicarski franki 0—1535, italijanske lire 375—379.

Curih, 15. nov. New York 572.875, London 24.82, Pariz 30.90, Milan 24.47, Praga 16.50, Budimpešta 0.0305, Bukarešta 3, Beograd 6.55, Sofija 4.75, Dunaj 0.008005, avstrijske krone 0.008005.

Praga, 15. nov. Dunaj 4.65, Berlin 11.40, Rim 151.25, avstrijske krone 4.72, italijanske lire 173.25, Budimpešta 17.625, Pariz 193.50, London 153.50, New York 34.50, Curih 616.75, Beograd 40.50.

Dunaj, 15. novembra. Zaradi praznika borza ni poslovala.

Berlin, 15. novembra. Dunaj 35 milijonov 910.000, Milan 107.730,000.000, Praga 73.815,000.000, Pariz 137.655,000.000, London 10,972.500,000.000, New York 2,513.700 milijonov, Curih 442.890,000.000, Beograd 29.925,000.000.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Pustolovka
iz Monte Carla
(V treh delih) od 15.—18 III del
V glavni vlogi Ellen Richter.
KINO TIVOLI.

Jul. Zeyer:

Gompači in Komurasaki.

(Japonski roman.)

(Nadaljevanje.)

Gompači je bil te novice zelo vesel, preskrbel si je nujni dopust in oba prijatelja sta hitela iz mesta.

Kapela je bila v tihi gozdni dolini blizu jasne, bistrotekoče vode, in tak mir in pokoj je bil v tem zelenem zatišju, da je Gompači, ki je bil sedaj navajen na hrup in šum velikega mesta, globoko vzdihnil. Zdelo se mu je, da se vrača domov. Tisoč spominov na pretekle čase mu je vstalo v duši in najkrasnejši in najljubši vseh spominov je bila postava mirne, skromne Komurasaki, ki je stala kakor ista svetla senca pred njim in gledala nanj nedolžno kakor golobček. V resnici doslej še ni popolnoma nanjo pozabil; čeprav mu je morda v hrupnem razkošju in na veselicah, v vrtincu častihlepnih načrtov včasih za dolgo časa izginila iz spomina, se je vendar od časa do časa vračala njena ljubezniva, sramežljiva podoba v sanjah zopet k njemu. Nikoli mu ni prenehala svetiti kakor narja svete zvezde skozi meglo in dim kalnih strasti in motnih naklepov. Imela je v njegovi duši sicer majhen, skromen prostorček, a ni je bilo mogoče odtod prepoditi. Prostorček je bil majhen — a globok. Sedaj, daleč od Jeda, ločen od posvetne vsakdanje okolice, je čutil Gompači to živeje nego prej poprej. Tako jasno kakor danes se mu že davno ni bila pojavila! Videl je samega sebe, kako je potoval z njo na njen rodni dom, kako sta hodila ob vozi dolge vrste belo cvetočih divjih murv tam nekje na zeleni ravnini, kako ji je šepetal o svoji ljubezni v dišečih nasadih za hišo, kako so ga gledale njene oči kakor dve zvezdi, kako se je smehljala neizrekljivo ljubko, neizrekljivo sladko. V srce ga je bodlo. Koliko časa je že minulo, odkar sta se ločila, a on ji ni doslej sporočil niti besede o sebi! Nobeno naročilo, noben pozdrav ni našel poti iz Jeda v tiho vasico, k tej ubogi, nežni duši, ki niti nega ni vedela, kje je njen ljubček!... Glava mu je padla na prsi pod težo očitkov, v tem pa je kriknil Mubara zraven njega: »Glej, tvoje solnce vzhaja!« Gompači je dvignil oči, njegova duša je bila še polna spominov na Komurasaki, njegove oči pa so že sesale lepoto ponosne Hotaru, ki so jo nesli trije nosilci v norimonu, potni nosilnici, mimo njega. Glava ji je počivala na blazini iz temne svile, od katere se je odbijal njen snežnobeli obraz. Njene oči so begale brez znaka zvedavosti po okoli idočih postavah. Ko je zagledala Gompačija, je ostala tako ravnodušna, tako hladna kakor doslej. Nadomušni Mubara se je nagajivo nasmehnil prijatelju in Gompači je molče stisnil pest. Nič več ni mislil na ubogo Komurasaki, čutil je le žejo po maščevanju in užaljena ničemurnost mu je divjala v srcu. Mubara ga je vlekel skozi množico romarjev, ki so se gnetli proti kapeli.

Še isti večer so se začele svete slavnosti. Poprej so bili romarji že nekaj dni »očiščevali telo in dušo« z molitvijo in pogosto kopeljo. Sedaj je prišel čas prave svečanosti, namreč čas očiščenja božjega hrama in svetih, krasnih nosilnic, zvanih »mi-kosi«, v katerih hranijo spomine na slavljeno božanstvo. Kapela je bila sijajno razsvetljena in obred se je vršil ob zvoku »vangongov«, glasbil, ki so bila baje nebeškega izvora, na katera igrajo s palčico iz slonove kosti. Potem so zapeli »gakunini«, pevci, ki pojejo le svete pesmi in uživajo enake časti kakor najodličnejše osebe v deželi. Druga vrsta pevcev, ki pojejo posvetne pesmi, velja le toliko kakor trgovci. Še nižje stoje slepci in zadnjo stopno tvorijo pevke. Himne gakuninov so se dvigale kakor dim kadila, bilo je v njih nekaj svetega, omotnega, nekaj tolažečega, tako da je tudi Gompači za trenutek pozabil na svoje krivde in na svoj nemir. Ko je bil končan obred »čiščenja«, so dvignili duhovniki dragocene kamene in od svile blestečo »mi-kosi« in jo nesli v slavnostnem sprevodu pri luči neštetih svetilk v poslopje, ki je bilo nalašč v ta namen preprosto zgrajeno iz bambusovih in palmovih rogož in okrašeno z mogočnimi vejami tuj in cipres. Do jutranjega svita je trajalo petje in zunaj so se podili v noči, ozarjeni od nebeških in pozemeljskih luči, duhovniki na belih konjih, jahali v galopu okoli začasne kapele božanstva in streljali s puščicami v zrak proti zvezdam; tako so predstavljali boj proti hudobnim duhovom.

Drugi dan so se začele veselice in zabave. Cela dolina je odmevala od smeha, petja in godbe. Pripovedovali so pustolovine in junaške čine iz davnih dob, streljali z lokom, plesali, imeli zabavne maškerade in tekme rokoborcev.

Gompači in Mubara sta iskala ves dan zaman kneginjo Hotaru, izgubila se jima je med množico, se pomešala z ostalo dvorno družbo med ljudstvo, da bi mogla nemoteno opazovati njegovo pobožnost, njegovo veselost in njegove zabave. Proti večeru pa se je prijateljema posrečilo, da sta jo izsledila; videla sta jo, kako je šla v družbi preoblečenih dvorjanov v gledališče, ki so ga bili na hitro postavili na travniku. Gompači je žarel od veselja.

»Veš,« je rekel Mubara, »da bova ondi videla tudi »Demantov lesk«? Danes zapleše nov ples.«

»Ali bi mogel z njo govoriti še pred plesom? Samo deset besed,« je skoro brez sape vprašal Gompači.

»Ljubosumen bom!« se je nasmehnil njegov prijatelj, »toda tvoja želja se ti izpolni.«

Stopila sta v gledališče. Hotaru je že sedela. Čeprav je bila preprosto oblečena, je vendar vzbujala vtis kraljice. Gompači se je postavil tako, da ga je morala videti; toda zdelo se je, da je slepa ali pa da ga smatra za preveč brezbrižno stvar, da bi se ustavilo njeno oko vsaj za hip na njem. Gompači je nenadno zamahnil z roko nad glavo, kakor da hoče odpoditi vsiljivo muho; tu se mu je odgrnil njegov široki rokav, na katerega robu se je nekaj zasvetilo kakor peščica isker. Hotaru se je hipoma tako močno zgenila, kakor če veter naglo strese drevo. Hitro se je seveda premagala, sedela zopet nepremično in povesila oči. Gompači se je nasmehnil; bil je sedaj prepričan, da je bila opazila svojo iglo na njegovem rokavu. Spustil je polagoma roko in preden je Hotaru zopet dvignila oči, je bil mladenič že izginil. Šel je tja, kjer so čakali umetniki na znamenje, da se igra začne. Bilo jih je mnogo, mož in žen, marsikateri lep obraz se je nasmehnil mlademu samuraju; ta pa je hitel k njej, ki je bila med vsemi najlepša, k »Demantovem lesku«. Takoj ga je spoznala. Njene oči so se temno zasvetile nanj.

(Nadaljevanje sledi.)

Gospodarstvo.

INDUSTRIJA.

× **Gospodarska konferenca v Zagrebu.** Te dni odpotuje v zagreb minister za trgovino in industrijo, kjer bo imel konferenco s pridobitnimi krogi v vseh vprašanjih trgovine, industrije in obrti.

TRGOVINA.

× **Naša trgovina z Italijo.** Po italijanski statistiki je znašal italijanski uvoz v našo državo 106 milijonov lir, uvoz iz naše države v Italijo pa 267 milijonov lir. Naša bilanca z Italijo je torej aktivna za 161 milijonov lir. Največ smo izvozili v Italijo lesa in žive živine. Naša največja dolžnost pa bodi skrb, da postane naša bilanca z Italijo še mnogo bolj aktivna.

× **Trgovina v Južni Srbiji** je zadnji čas radi pomanjkanja gotovine precej nazadovala. Sedaj pa se je položaj zopet izboljšal, kar dokazuje silno kopičenje blaga v carinskih skladiščih.

DAVKI. — CARINE.

× **Vse industrijske, obrtne in trgovske tvrdke** opozarja trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, da stopi v veljavo z dnem 15. novembra 1923 nov zakon o izmenah in dopolnilih v zakonu o taksah in dopolnilih v zakonu o taksah in pristojbinah, po katerem je kolkovati prošnje za izstavitev uvoznih in izvoznih potrdil, nadalje svedočbo o izvoru, potrdil o protokolaciji itd. **s kolkom za 5 Din** (doslej le 3 Din) ter potrdila sama pa **s kolkom za 20 Din** (doslej le 10 Din). Prosilci naj torej prilagajo pričenši s 15. novembrom 1923 s 5 Din kolkovanim prošnjam še po 20 Din v kolkih za vsako potrdilo. Zbornična taksa za vsako potrdilo po 5 Din ostane še nadalje ista in jo je prilagati prošnjam v gotovini.

DENARSTVO.

× **Industrijski in trgovski krediti.** Dne 13. nov. se je ugotovila stvarna potreba kreditov, ki jih daje Narodna banka. Izvršila se bo revizija vseh kreditov in šele takrat se bo začelo z zmanjšanjem kreditov vsem trgovcem in gospodarskim krogom, ki kredita niso zelo in neodložljivo potrebni. Krediti se bodo dajali v prvi vrsti izvozničarjem in industrijskim podjetjem. O zmanjšanju kreditov bo sklepala uprava Narodne banke.

DOBAVE.

× **Dobava tračnic.** Rudarski odsek ministrstva šum in rud v Sarajevu sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe za dobavo 1 vagona tračnic. Pedmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobava mesa za garnizijo Savske divizijske oblasti.** Dne 26, 28. in 30. novembra t. l. se bodo vršile ofertalne licitacije glede dobave mesa za garnizije Savske divizijske oblasti (Zagreb, Dolnja Lendava, Murska Sobota, Sušak, Karlovac, Čakovac in Varaždin). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtnišk zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobava raznega materijala, potrebnega za instalacijo rezervoarja za vodo.** Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 26. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega materijala, potrebnega za instalacijo rezervoarja za vodo. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Toploška
tovarna pločevinastih škatelj
J. Pleško
Ljubljana
Karlovska cesta štev. 2

Zadnje novosti
v filcu in velourju, kakor tudi moderniziranje na najnovejše modele priporoča tovarna slamnikov in klobukov
Franc Cerar,
d. z o. z.
Domžale.
Podružnica Celje,
Gosposka ulica št. 4.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG
LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

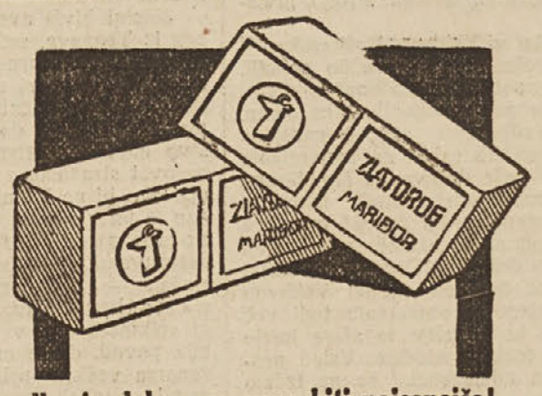

Kar je dobro, ne more biti najcenejše!
Zlatorog-milo se izdeluje le iz najboljših sirovin, je torej za vsako perilo največje koristi. Brez truda naredi perilo snežnobelo, kljub neznatni vporabi. V vsaki trgovini lahko dobite Zlatorog-milo!

PRATIKA
ZA DECO
NOVOST ZA LETO 1924
Slike narisal akad. slikar M. Gaspari.
Besedilo zložil Tone Gaspari.
Krasno umetniško in literarno delo
za mladino
izide koncem novembra t. l.
v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani.
Cena po Din 25·—, v luksusni izdaji po Din 30·—, v prenotaciji do 20. novembra t. l. po Din 20·— odnosno Din 25·—.
Poštnina posebej po Din 1·— odnosno za luksusno izdajo po Din 1·50·—, za inozemstvo dvojna poštnina.
Prenotacije in naročila sprejema
Zvezna knjigarna,
Ljubljana, Marijin trg 8.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5·—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davščino vred.

Visokopritlična vila v Sp. Šiški, predvojna zgradba, takoj vsa prosta naprodaj, z velikim vrtom za Din 375.000 v Realitetni pisarni, Ljubljana. Poljanska c. 12.

Jabolčnik prvovrsten, se kupi večje množine. Ponudbe z vzorcem naj se pošljejo upravi lista pod „Jabolčnik".

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev. L. Baraga, Ljubljana. Šelenburgova ul. 6/I

Pozor! Načrte za razne stavbe, proračune, presojanje, osnutke, stavbenega vodstva in kontrolo prevzame zelo poceni znani in ugledni strokovnjak. Tukajšnji in zunanji interesenti naj pošljejo takoj svoj naslov pod »Načrti«, Aloma Company, Ljubljana.

Dvodružinsko hišo novourejeno z velikim vrtom in takoj prostim stanovanjem na Rakeku proda za Dinarjev 130.000 realitetna pisarna, Ljubljana, Poljanska c. 12

Dvonadstropna hiša sredi Ljubljane s takoj prostim stanovanjem naprodaj za Din 135.000 v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska c. 12.

Iščem prazno mesečno sobo (eno ali dve) za takoj ali poznejši čas z posebnim vhodom in električno razsvetljavo. — Cenjene ponudbe na upravo lista pod „Nujno".

Učenca močnega, poštenega, z dobrim šolskim izpričevalom sprejmem takoj v trgovino z mešanim blagom. Robert Graselli, Slivnica pri Št. Juriju ob juž. žel.

Vsakega posla se loti absolvent realke z znanjem knjigovodstva in jezikov. — Ponudbe na upravo lista pod „Priden".

Stensko ogledalo brušeno z zlatim okvirom (steklo 76 cm × 46 cm) se ugodno proda. Kje, pove uprava.

Prodam dobro ohranjeno trgovsko opravo za manufakturno in špecerijsko trgovino in sicer: štelaže v dolžini 14 m ter zraven spadajoče pulte. Istotam se prodasta 2 veliki, emajlirani peči „Meidinger" za dvorane; en ciklonet 7—17 HP za 2 osebi, moderno izdelan, zelo praktičen, priporočljiv za trgovske potnike, ter eno motorno kolo 1½ HP „Motasachohe". Interesenti naj se obrnejo na naslov: Josip Toplak, Dolnja Lendava.

Priporoča se konfekcija, krojačnica za dame in gospode po meri, po najmodernejših žurnalih. Brata Brunskole, Ljubljana, Židovska ulica 5.

Gozdni tehnik z višjo šolsko izobrazbo, 3. l. prakso, geodet, izvežban tudi v gospodarskih načrtih bi rad premenil službo. Govori slovensko, češko in nemško — jugoslovanski državljan. „Ponudbe pod šifro „gozdar" na upravo lista.

Grajščina, moderno pohištvo, žaga, polnojermenik, vodna moč, 26 oralov krasnega posestva 5,500·000 K.

Posestva od 3 do 250 oralov z gostilnam, mesarijam, žagami, mlinom, trgovinam.

Vila v Mariboru, takoj prosto stanovanje.

Hiša v Mariboru, 7 sob takoj prostih proda Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Blazine, žima morska trava. Peter Kobal — Kranj, Glavni trg, tvornica vseh vrst blazin, žime in morske trave, modroce na peresih. — Specijalna tvrdka za izdelovanje klubgarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike!

Ia trapistovski sir nudi à 27.50 Din 1 kg Mljekarna Lukač, Slavonija.

G. Nipiču, Maribor. Čast mi je sporočiti Vam, da je Vaša iznajdba za ogrevanje „Toplodar", katero ste postavili v mojem stanovanju nad vse pričakovanje dobra, deluje brezhibno, prihrani ogromno na kurivu in sem z isto nad vse zadovoljen, ter jo bom vsakomur toplo priporočal. Ogrevanje velike jedilne sobe se vrši nad vse pričakovanje brez duha, povsem samostojno, ne da se pri tem soba kaj onesnaži. Vaša iznajdba je zelo koristna in naj bi ne manjkala v nobeni hiši, ker nadomesti popolnoma peč, ne da se porabi zato kaj kuriva. — Ljudevit Reizner, podpredsednik banskog stola in hišni posestnik v Mariboru.
Naroča se: Jugometalija, Kolodvorska ulica 18 ali R. Nipič in drug, Maribor.

„Vesna" Brata Pohlin i. dr.
tvornica vlasnic, kljukic, rinčic za čevlje, kovinastih gumbov i. t. d.
Ljubljana I., poštni predal št. 126.
Sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust.

„Pri nizki ceni."
Ign. Žargi, Ljubljana
Sv. Petra cesta 3
nudi cenj. odjemalcem veliko izbiro potrebščin za krojače in šivilje, krasno izbiro volnenih površnih jopic, jumperjev, ovijačk, rokavic, nogavic i. t. d., moškega, damskega in otročjega perila, pletenih svilenih samozaveznic po priznano najnižjih cenah.
Na debelo! Na drobno!

Poljedelski stroji
Mlini
Žage
Gatri
Lokomobile na bencin sesalni plin in paro
Motorji
Opekarne

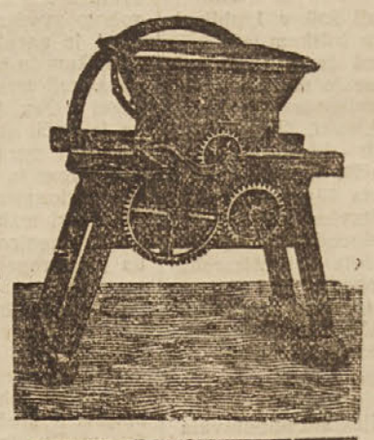

Lastna livarna železa in kovin

Krožne peči
Stroji za cementne izdelke
Vsakovrstne sušilnice
Transmisije
Mlinsko kamenje umetno in naravno

K. & R. Ježek, Maribor.
Centrala: Blansko (Č. S. R.).
Zahtevajte prospekte in ponudbe!

L. Mikuš
Ljubljana,
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Zaloga sprehajalnih palic.
Popravila točno in solidno

Mali oglasi imajo uspeh!

Médicinal-Konjak
Zahtevajte samo:
„Médicinal-Konjak" . . . . z modrim križcem.
„Jamaica-Rum" . . . . . z modrim križcem.
„Konjak-Rum" . . . . . z modrim križcem.
„Citrone-Rum" . . . . . z modrim križcem.
„Médicinal-Pelinkovac" . . . z modrim križcem.
„Najfinejše krem likerje" . . z modrim križcem.
„Slivovko in brinjevec" . . . z modrim križcem.
„ALKO" Ljubljana.
Médicinal-Konjak

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani.